

Vergaderjaar 2020–2021

22 112

Nieuwe Commissievoorstellen en initiatieven van de lidstaten van de Europese Unie

Nr. 3082

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 13 april 2021

De vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over de brief van 26 maart 2021 over de kabinetsappreciatie Digital Green Pass (Kamerstuk 22 112, nr. 3068).

De vragen en opmerkingen zijn op 2 april 2021 aan de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport voorgelegd. Bij brief van 12 april 2021 zijn de vragen beantwoord.

De voorzitter van de commissie,
Agema

Adjunct-griffier van de commissie,
Krijger

Vragen en opmerkingen vanuit de fracties en reactie van de bewindspersonen

Vragen en opmerkingen van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de kabinetsappreciatie betreffende het voorstel voor de verordening met betrekking tot een digitaal groen certificaat.¹ Zij hebben hierbij nog enkele vragen en/of opmerkingen.

De leden van de VVD-fractie willen allereerst weten wat het krachtenveld is in de EU-lidstaten met betrekking tot het digitaal groen certificaat.

De leden van de VVD-fractie lezen dat lidstaten het recht behouden om, mits dat evenredig en non-discriminatoir is, van de houders van certificaten te eisen dat zij na binnenkomst in quarantaine gaan of een COVID-test laten uitvoeren. Wordt er, ondanks dat dit recht voorbehouden is aan individuele lidstaten, harmonisatie tussen lidstaten met betrekking tot deze aanvullende eisen betracht? Kan het kabinet er voorbeelden van geven wanneer het bovenstaande evenredig en non-discriminatoir wordt geacht?

De leden van de VVD-fractie lezen bij de uitwerking op nationaal niveau over de quarantaineplicht. Eerder heeft het kabinet aangekondigd te werken aan een quarantaineplicht bij reizen uit risicogebieden. Wat is de stand van zaken van het voorstel voor quarantaineplicht bij het reizen naar Nederland? Hoe moet dit gezien worden in relatie tot deze voorstellen voor vaccinatie-, test- en herstelcertificaten?

De leden van de VVD-fractie lezen dat het herstelcertificaat volgens het voorstel mag worden afgegeven vanaf de elfde dag na een eerste positieve test voor een SARS-CoV-2 infectie. Kan aangegeven worden wanneer meer informatie bekend wordt gemaakt over wat de uiterste tijdsperiode mag zijn met betrekking tot de positieve test voor een SARS-CoV-2 infectie? Met andere woorden, vanaf welke dag na een positieve test mag het herstelcertificaat niet meer afgegeven worden, aangezien nog niet voldoende informatie beschikbaar is over de duur van de bescherming na een besmetting en of de opgebouwde afweer ook bescherming biedt tegen de verschillende varianten van het virus. Wordt er bij het herstelcertificaat rekening gehouden met verschillende virusvarianten, en zo ja, op welke manier?

De leden van de VVD-fractie vragen in hoeverre rekening gehouden wordt met het feit dat houders van een herstelcertificaat, als zij verplicht worden bij binnenkomst van een andere EU-lidstaat een COVID-test te laten doen, alsnog een positieve testuitslag kunnen krijgen binnen acht weken na de eerste positieve COVID-19 uitslag, omdat de test geen onderscheid kan maken tussen intacte en niet-infectieuze virusresten.

Het kabinet geeft aan dat een herstelbewijs voor zowel grensoverschrijdend reizen als toegang tot locaties en activiteiten grondig wetenschappelijk dient te worden onderbouwd. Hoe werkt het kabinet daaraan? Tevens vragen de leden van de VVD-fractie wanneer daarvan de resultaten te verwachten zijn.

Voorts lezen de leden van de VVD-fractie dat het voorstel aan de Europese Commissie diverse bevoegdheden toekent voor uitvoeringshandelingen en gedelegeerde handelingen. Hoe worden lidstaten daarbij betrokken?

¹ COM (2021) 130

Hoe wordt de Kamer daarbij betrokken? Het kabinet wil komen tot een nadere inkadering voor het vaststellen van gedelegeerde handelingen en uitvoeringshandelingen. Waar denkt het kabinet dan aan?

De verordening geeft de Europese Commissie de bevoegdheid door middel van een gedelegeerde handeling de toepassing van de bepalingen te hervatten indien de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) een nieuwe pandemie afkondigt als gevolg van een uitbraak van SARS-CoV-2, een variant daarvan, of soortgelijke besmettelijke ziekten met epidemisch potentieel. De leden van de VVD-fractie vinden het belangrijk dat dit met voldoende waarborgen wordt omgeven. Met welke waarborgen is deze bevoegdheid omschreven? Indien de bepalingen hervat worden, gelden deze dan voor alle lidstaten? Zo ja, hoe wordt gewaarborgd dat individuele lidstaten niet onevenredig getroffen worden door de bepalingen, indien er in de desbetreffende lidstaat geen sprake is van een epidemie? Kan het kabinet voorts aangeven waarom er uitgegaan is van een ziekte met een epidemisch potentieel en niet een pandemisch potentieel? Hoe worden lidstaten betrokken bij de toepassing van de bepalingen en hoe vindt daar dan eventueel besluitvorming over plaats? Hoe ziet het krachtenveld eruit op dit punt, ook om de Uniewetgever over het stopzetten of weer activeren van de verordening te doen besluiten? Tevens vragen genoemde leden hoe het gesteld is met het tijdelijke karakter van de verordening.

De leden van de VVD-fractie lezen dat het kabinet zich ervoor zal inzetten dat het element van non-discriminatie nog duidelijker wordt benoemd in de verordening. Kan het kabinet aangeven hoe deze inzet eruit zal zien?

Kan het kabinet voorts aangeven wanneer het advies van de Gezondheidsraad verwacht wordt over de transmissie van het virus na het vaccineren?

In de appreciatie wordt gesteld dat de inzet zou moeten zijn dat bewijzen die elders ontwikkeld worden niet leiden tot een indirecte vaccinatieplicht voor het bezoek aan non-EU landen, zo lezen de leden van de VVD-fractie. Hoe is het kabinet voornemens deze inzet vorm te geven? Kan worden aangegeven welke overwegingen bij deze inzet spelen? Welke positie neemt Nederland in, indien zich in de toekomst situaties voordoen die tot een indirecte vaccinatieplicht leiden voor het bezoek aan een non-EU-land?

De leden van de VVD-fractie vragen in hoeverre het vaccinatie-, test- en herstelcertificaat straks ook kan worden gebruikt om te reizen naar andere landen, of wel non-EU-landen. Welke afspraken gaat de Europese Unie dan wel Nederland daarover maken met non-EU-landen? In hoeverre is straks een digitaal groen certificaat ook noodzakelijk en/of kan c.q. moet deze ook gebruikt worden voor transfer-passagiers tussen EU- en non-EU-landen?

Nederland werkt aan de CoronaCheck app, waarmee een testbewijs kan worden gegenereerd en getoond. De leden van de VVD-fractie vragen wat daarvan de stand van zaken is en wat de planning is. Wanneer is de verkenning gereed of hierbij voor het vaccinatiebewijs kan worden aangesloten? In hoeverre wordt ook gekeken of het herstelbewijs hier onderdeel van kan uitmaken?

Tenslotte vragen de leden van de VVD-fractie wanneer het digitaal groen certificaat operationeel kan zijn. Zij vragen tevens wanneer een en ander in Nederland operationeel kan zijn. Wanneer wordt verwacht dat het Nederlandse digitale systeem gereed is voor gebruik? Wat is het tijdpad

daarvan? Is het kabinet het met de VVD-fractie eens dat spoed gewenst is? Zo nee, waarom niet?

Vragen en opmerkingen van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de kabinetsappreciatie betreffende het digitaal groen certificaat. Genoemde leden steunen de inzet van het demissionaire kabinet grotendeels. Deze leden onderstrepen het feit dat het vrije verkeer van personen een van de fundamenten is van de Europese Unie. Deze leden ondersteunen dan ook de inzet van dit voorstel, omdat dit vrij reizen voor personen weer mogelijk zou maken. Wel zijn deze leden van mening dat het goed waarborgen van de persoonlijke levenssfeer essentieel is en zij zien dan ook graag dat dit in de verordening wordt vastgelegd. Daarbij zijn zij van mening dat dit voorstel op Europees niveau snel behandeld moet worden, zodat de bewijzen voor de zomer 2021 al in gebruik genomen kunnen worden.

Algemene onderwerpen

Tijdpad

De leden van de D66-fractie stellen het tijdpad van de onderhandelingen aan de orde. Genoemde leden lezen dat het Portugees voorzitterschap binnen drie maanden tot een politiek akkoord wil komen. Dat zou net in lijn zijn met de motie van het lid Jetten,² waarin wordt verzocht om de vaccinatiepaspoorten vóór de zomer 2021 in te zetten. De leden van de D66-fractie vragen of dat tijdpad nog versneld kan worden. Over drie maanden zou er vlak voor het aanvangen van de zomer een akkoord bereikt worden. Dit lijkt echter geen tijd over te laten voor deze Kamer om zich nog over het te bereiken akkoord uit te spreken. Het is niet wenselijk dat dit proces vertraging op loopt, waardoor een politiek akkoord pas in de zomer bereikt zou kunnen worden. Daarbij zijn enkele lidstaten al plannen aan het voorbereiden voor nationale coronabewijzen. Denemarken is van plan op 21 april 2021 een dergelijk bewijs te introduceren voor horeca en winkelcentra. Dit bewijs heeft ook betrekking op mensen die reeds gevaccineerd zijn. Te lang wachten met het implementeren van een Europees coronabewijs kan leiden tot een wildgroei aan nationale coronabewijzen die onvoldoende met elkaar communiceren, wat de coördinatie tussen lidstaten verder bemoeilijkt. Wat is de opvatting van het kabinet hierover?

De leden van de D66-fractie lezen daarnaast in de kabinetsreactie dat het voorstel van de Europese Commissie wordt beschouwd als de uitvoering van de motie van het lid Jetten.³ Deze leden gaan er vanuit dat momenteel wordt gewerkt aan het opzetten van een nationaal vaccinatiebewijs en dat zodra deze klaar is en het verantwoord is om deze te gebruiken, dit vaccinatiebewijs ook direct in Nederland wordt ingezet. De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport gaf immers in het plenaire debat over de ontwikkelingen rondom het coronavirus van 24 maart jongstleden aan: «we zullen zorgen dat we er technisch klaar voor zijn op het moment dat we het zouden kunnen gaan gebruiken.»⁴ Klopt het dat de voorbereidingen van het nationale vaccinatiebewijs, als onderdeel van een breder bewijs van niet besmettelijkheid, doorgaan, ondanks de ontwikkelingen op Europees niveau?

² Kamerstuk 25 295, nr. 1039

³ Idem

⁴ Handelingen II 2020/21, nr. 61, Debat over de ontwikkelingen rondom het coronavirus

Horizonbepaling

De leden van de D66-fractie lezen dat de Europese Commissie wijst op het feit dat de bepalingen van de voorgestelde verordeningen moeten worden opgeschort zodra de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) aangeeft dat de COVID-19-pandemie voorbij is. Tegelijkertijd geeft de Europese Commissie aan dat de toepassing ervan moet worden hervat indien de WHO een nieuwe internationale gezondheidscrisis (*public health emergency of international concern*) afkondigt als gevolg van een uitbraak van SARS-CoV-2, een variant daarvan, of soortgelijke besmettelijke ziekten met epidemisch potentieel. De leden van de D66-fractie zetten hier vraagtekens bij. Deze verordening is een zwaar instrument, waardoor de Europese vrijheden van burgers kunnen worden aangetast. Zij zijn dan ook van mening dat het coronabewijs enkel voor de huidige pandemie gebruikt moet worden en na afloop van deze pandemie niet opgeschort dient te worden, maar moet komen te vervallen. Deelt het kabinet deze opvatting en zo ja, hoe gaat hij zich daarvoor inzetten?

Ten tweede lezen de leden van de D66-fractie in het voorstel dat de verloopdatum van deze verordening aan de wereldwijde epidemiologische situatie gekoppeld zou worden, door deze af te laten lopen als de WHO verklaart dat het einde van de pandemie is aangebroken. De pandemie kan echter nog jaren duren, vooral op andere continenten.⁵ Andere landen laten daarnaast zien dat bij een hoge vaccinatiegraad, bewijzen wellicht ook niet meer nodig zijn omdat het aantal infecties aanzienlijk daalt. Graag zouden genoemde leden zien dat een horizonbepaling in de verordening wordt opgenomen, om zo een eindpunt in de wetgeving vast te leggen. Na dat punt zou de wet dus volledig moeten vervallen, en niet opgeschort worden. Wat is het standpunt van het kabinet over een dergelijke horizonbepaling? Is het kabinet bereid dit een prioriteit te maken in zijn inbreng in de discussie in Brussel? Welke einddatum acht het kabinet geschikt?

Vaccinatiecertificaten

Over het vaccinatiecertificaat lezen de leden van de D66-fractie dat het kabinet het certificaat pas wil gaan gebruiken nadat uit wetenschappelijk onderzoek is gebleken dat vaccinatie ook daadwerkelijk besmettelijkheid tegen gaat. Er wordt gesteld dat een vaccinatiebewijs een gelijkwaardig alternatief moet zijn voor een negatieve testuitslag. Het Amerikaanse Centers for Disease Control and Prevention (CDC) meldt op 29 maart jl. dat op basis van een grote studie het risico op infectie bij mRNA-vaccins met 90% wordt gereduceerd.⁶ Ook het Europees Centrum voor ziektepreventie en -bestrijding (ECDC) meldt dat een eerste Europese studie aantoont dat de transmissiekans met 30% tot wel 60% wordt verminderd. Daarnaast wordt aangegeven dat er bewijs is dat vaccinatie de virusconcentratie (*viral load*) en daarmee de symptomatische en/of asymptomatische besmetting significant reduceert.⁷ Dit zijn hoopvolle signalen. Er wordt hierover momenteel advies gevraagd aan de Gezondheidsraad. Hoelang is het kabinet echter bereid hierop te wachten? Hoe definieert het kabinet de zinsnede in zijn brief dat vaccinatiebewijzen een «gelijkwaardig

⁵ Volkskrant, datum onbekend, «Zolang er corona is in Afrika, loopt de hele wereld gevaar» Zolang er corona is in Afrika, loopt de hele wereld gevaar (volkskrant.nl)

⁶ CDC Centers for Disease Control and Prevention, 29 maart 2021, «CDC Real-World Study Confirms Protective Benefits of mRNA COVID-19 Vaccines» <https://www.cdc.gov/media/releases/2021/p0329-COVID-19-Vaccines.html>

⁷ ECDC European Centre for Disease Prevention and Control, 29 maart 2021, «Risk of SARS-CoV-2 transmission from newly-infected individuals with documented previous infection or vaccination» <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/sars-cov-2-transmission-newly-infected-individuals-previous-infection>

alternatief» moeten zijn voor een negatieve testuitslag»? Wat wordt bedoeld met de term «gelijkwaardig»? Met name in het licht dat antigeen sneltesten in 58% tot 72% van de gevallen een persoon met COVID-19 kunnen detecteren⁸ en dat herstellbewijzen ook geen 100% uitsluitel geven over een kans op besmetting.

De leden van de D66-fractie zijn verder benieuwd naar de Europese afstemming over de mate van besmettelijkheid na vaccinatie. Waarom heeft het kabinet dit aan de Nederlandse Gezondheidsraad gevraagd? Waarom wordt dit niet in Europees verband onderzocht? Waarom worden de adviezen van de ECDC, in samenspraak met de CDC in de VS, hier niet als standaard genomen? Hoe staan andere Europese landen tegenover de opvatting dat dit pas gebruikt kan worden als bewezen is dat met vaccinaties de besmettelijkheid wordt tegengegaan? Vooral omdat andere lidstaten, zoals Denemarken vanaf 21 april, vaccinatiebewijzen al gaan inzetten?

Met betrekking tot het verstrekken van vaccinatiecertificaten lezen de leden van de D66-fractie tevens dat de relevante nationale autoriteiten dit certificaat mogen verstrekken aan personen die een door het Europees Geneesmiddelen Agentschap (EMA) goedgekeurd vaccin hebben gehad, of een vaccin dat op de WHO-lijst staat. Wat betekent dit voor burgers van de Europese Unie die het Spoenik vaccin hebben gehad? Hebben zij toegang tot een vaccinatiebewijs? Tot slot vragen de leden van de D66-fractie wat dit precies betekent voor personen die in een ander EU-land een vaccinatie hebben gekregen. Zij vragen tevens wat dit betekent voor Europese burgers die buiten de EU gevaccineerd zijn. Kunnen zij ook bij hun nationale autoriteiten een certificaat aanvragen? Hoe gaat het kabinet erop toezien dat, in het complexe netwerk van de EU, waarin burgers in verschillende landen wonen en werken, er niemand tussen wal en schip valt met betrekking tot het vaccinatiebewijs?

Testcertificaten

De leden van de D66-fractie steunen van harte de inzet van zowel vaccinatie- als testcertificaten, om zo de eventuele discriminerende werking en vaccinatieplicht van deze verordening tegen te gaan. Het baart genoemde leden wel zorgen dat zij in de appreciatie niets teruglezen over de kosten van de testen. Het kan niet zo zijn dat vaccinaties gratis verstrekt worden door de GGD, maar dat testen die toegang verlenen tot een testcertificaat voor hoge prijzen door private aanbieders worden verstrekt. Hoe gaat het kabinet waarborgen dat deze testen voor iedereen betaalbaar blijven op belangrijke knooppunten zoals treinstations, havens enzovoorts?

Herstellbewijs

De leden van de D66-fractie vragen ook met betrekking tot het herstellbewijs op welk onderzoek het kabinet de beslissing over het al dan niet gebruiken van dit instrument wil baseren, en welk tijdpad het kabinet hiervoor verwacht. Met name omdat het OMT momenteel adviseert dat een geregistreerde positieve testuitslag of een positieve serologische test niet bruikbaar zijn als vervanging van de negatieve NAAT(PCR)-test. Zijn er lidstaten die juist wetenschappelijke adviezen krijgen dat het herstellbewijs wél ingezet kan worden? Zo ja, welke landen zijn dat en hoe organiseren deze landen dit «herstellbewijs»? Overwegen zij dit wel toe te voegen aan het Europese bewijs? Ook vragen deze leden of dit herstell-

⁸ Cochrane, J. Dinnes c.s, 24 maart 2021, «How accurate are rapid tests for diagnosing COVID-19?» https://www.cochrane.org/CD013705/INFECTN_how-accurate-are-rapid-tests-diagnosing-covid-19

bewijs uiteindelijk met terugwerkende kracht verstrekt kan worden. Zo ja, hoe wordt dit dan uitgevoerd?

Privacy- en veiligheidswaarborgen

De leden van de D66-fractie lezen dat persoonsgegevens voor de uitgifte van certificaten niet langer bewaard mogen worden dan noodzakelijk. Zij steunen de inzet van het kabinet dat deze termijn gespecificeerd dient te worden. Daarbij hechten deze leden er veel waarde aan dat persoonsgegevens niet door de autoriteiten van lidstaten van bestemming bewaard mogen worden. Deze leden zouden graag zien dat dit in de verordening wordt vastgelegd.

Toepassing van de verordening

De leden van de D66-fractie lezen dat het kabinet het positief acht dat een voorschrift in het voorstel ten aanzien van de toepassing van het certificaat ontbreekt. Kunnen genoemde leden hieruit opmaken dat lidstaten zelf bepalen waarvoor het bewijs wordt ingezet? Betekent dit dat het bijvoorbeeld voor Nederland mogelijk wordt het bewijs ook te gebruiken voor de heropening van de horeca, maar dat Frankrijk ze alleen voor grensoverschrijdende bewegingen wil gebruiken? Hoe wil het kabinet dit coördineren?

Derdelanders

De leden van de D66-fractie lezen dat het digitale groen certificaat ook beschikbaar komt voor legaal in de EU verblijvende derdelanders. In de afgelopen periode hebben deze leden herhaaldelijk aandacht gevraagd voor de positie van families en lange afstandsgeliefden. Vanwege de reisbeperkingen hebben veel familieleden en geliefden elkaar voor een lange tijd niet gezien. Het kan hier gaan om gehuwde partners, maar ook om personen met een duurzame relatie zoals geformuleerd in de regeling lange afstandsgeliefden. Per maart jl. is deze groep uitgezonderd van de reisbeperkingen. De leden van de D66-fractie vragen in hoeverre deze groep ook in aanmerking komt voor een groen certificaat?

Vragen en opmerkingen van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de kabinetsappreciatie betreffende het digitaal groen certificaat. Deze leden delen nadrukkelijk het uitgangspunt dat het uitgeven van dergelijke certificaten er niet toe mag leiden dat er een (indirecte) verplichting komt tot vaccinatie als voorwaarde voor de uitoefening van vrij verkeer van personen. Daarnaast is het voor deze leden van belang dat een certificaat rekening houdt met de persoonlijke levenssfeer en een veilige omgang met (medische) persoonsgegevens. Verder mag het gebruik van een digitaal groen certificaat er niet toe leiden dat de 2,5 miljoen digitaal minder vaardige Nederlanders niet mee kunnen doen. Ten slotte zijn de leden van de CDA-fractie van mening dat individuele lidstaten uiteindelijk zelf mogen besluiten over de wijze waarop het certificaat ingezet zal worden. Deze leden hebben daarom nog enkele vragen bij de kabinetsappreciatie.

Het kabinet zal zich ervoor inzetten dat het element van non-discriminatie nog duidelijker wordt benoemd in de verordening. De leden van de CDA-fractie vragen wat hierbij precies de inzet van Nederland wordt en wat de opvatting van andere lidstaten hierin is.

Momenteel lopen er nationaal en internationaal meerdere onderzoeken naar de effectiviteit van vaccineren op virustransmissie. De leden van de CDA-fractie vragen welke onderzoeken worden uitgevoerd naar de

effectiviteit per toegelaten vaccin. Worden deze onderzoeken ook in Nederland uitgevoerd en gefinancierd? Op welke termijn kan de Gezondheidsraad advies geven over de transmissie na het vaccineren met de vaccins van de bedrijven Pfizer, Moderna, AstraZeneca en Janssen? Is het de verwachting dat deze informatie voor alle soorten vaccins vóór de zomer beschikbaar is? Zo niet, wat betekent dat dan voor de mogelijkheid om het digitaal groen certificaat in te kunnen zetten voor de komende zomervakantie? Is het bijvoorbeeld mogelijk dat mensen die met een vaccin van Pfizer zijn gevaccineerd komende zomer wel zouden kunnen reizen, maar mensen die met een vaccin van AstraZeneca zijn gevaccineerd dat (voorlopig) niet kunnen? Zo ja, hoe wil het kabinet met een dergelijke situatie omgaan?

Nederland werkt aan een app, de CoronaCheck app, waarmee een testbewijs kan worden gegenereerd en getoond. Op termijn zou deze app ook aangesloten kunnen worden op een vaccinatiebewijs. Hierbij wordt de persoonlijke levenssfeer van de persoon gewaarborgd, onder andere doordat op het scherm alleen een QR-code, initialen en een deel van de geboortedatum getoond zullen worden. De leden van de CDA-fractie vragen of voor het digitaal groen certificaat ook dergelijke privacy waarborgen gaan gelden. Wat is de inzet van Nederland hierbij?

De leden van de CDA-fractie lezen dat in de verordening zal worden aangegeven dat een testcertificaat kan worden afgegeven voor alle NAAT-testen en sneltesten zoals opgenomen in Raadsaanbeveling 2021/C 24/01. In Nederland wordt echter in veel gevallen alleen de NAAT(PCR)-testuitslag geaccepteerd. Betekent dit dat voor reizen naar Nederland alleen de PCR-test mag worden gebruikt? Wat is de opvatting van andere lidstaten hierover? Betekent dit bijvoorbeeld dat de situatie kan ontstaan waarin voor reizigers van Nederland naar Spanje een sneltest genoeg is, terwijl voor reizen van Spanje naar Nederland een PCR-test vereist is? Op dit moment geeft Nederland geen bewijzen uit waaruit blijkt dat een persoon een infectie heeft doorgemaakt en is hersteld van COVID-19, omdat er nog onvoldoende bewezen is dat hersteld zijn van een vaccinatie kan betekenen dat veilig gereisd kan worden of dat men veilig tot locaties kan worden toegelaten. De leden van de CDA-fractie vragen hoe er mee omgegaan wordt als dit eenmaal wel bewezen veilig kan. Kunnen mensen dan nog met terugwerkende kracht een dergelijk herstelbewijs krijgen? Of wordt hier niets van bijgehouden?

Het kabinet geeft aan het van belang te vinden dat rekening gehouden wordt met specifiek beleid voor personen jonger dan 18 jaar, omdat zij in Nederland (vooralsnog) niet gevaccineerd worden. De leden van de CDA-fractie vragen wat de inzet van het kabinet hierbij is. Hoe zorgt het kabinet ervoor dat met het groene certificaat gezinnen gezamenlijk op reis kunnen?

Vragen en opmerkingen van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van de kabinetsappreciatie van het voorstel voor een Europees digitaal groen certificaat. Zij maken zich zorgen over de epidemiologische stand van zaken, met name omdat na de zomer van 2020 de tweede golf begon. Hoe zorgt het kabinet ervoor dat de snelle ontwikkelingen met betrekking tot het groen certificaat niet leiden tot een nieuwe stijging van het aantal besmettingen? Hoe schat het kabinet het risico in met betrekking tot nieuwe virusvarianten, zoals bijvoorbeeld de zeer besmettelijke Braziliaanse variant? Wat betekent het groene certificaat voor thans geldende reisadviezen en eventuele vliegverboden? Hoe verhoudt het Europees digitaal groen

certificaat zich tot de Nederlandse CoronaCheck app? Wanneer worden beide naar verwachting in gebruik genomen?

Voorts vragen de leden van de SP-fractie of onderscheid zal worden gemaakt tussen noodzakelijke en niet-noodzakelijke reizen. Welke afwegingen worden gemaakt voor het al dan niet verplicht stellen van een negatieve test of een quarantaineperiode voor inreizigers met een groen certificaat? Hoe gaan andere lidstaten hiermee om? Hoelang zal gebruik worden gemaakt van het digitale groen certificaat en/of welke voorwaarden zijn er voor het opheffen van het gebruik van het certificaat?

De leden van de SP-fractie vinden het belangrijk dat er geen onderscheid wordt gemaakt tussen mensen die al kans hebben gehad op een vaccinatie en zij die nog niet aan de beurt zijn geweest, en dat dus ook mensen met een negatieve coronatest of immuniteit na doormaking van een infectie in aanmerking komen voor een groen certificaat. Genoemde leden hechten aan nationale bevoegdheden met betrekking tot het groen certificaat. Met betrekking tot de CoronaCheck app die in Nederland is ontwikkeld, is de toezegging gedaan dat er voor de aflezer niet duidelijk zal worden of het paspoort is bemachtigd op basis van vaccinatie, een negatieve test, of immuniteit na doormaking van een infectie. Dit is om de persoonlijke levenssfeer van de certificaathouder te beschermen en om geen onderscheid te maken. Deze leden vragen of dit voor het Europese certificaat ook kan worden gegarandeerd. Voorts vragen deze leden of andere lidstaten ook een dergelijk nationaal «coronapaspoort» hebben en hoe het daar werkt.

De leden van de SP-fractie hebben tot slot vragen over de verwerking van (medische) persoonsgegevens. Welke gegevens worden precies verwerkt en opgeslagen? Welke instanties worden in de verschillende lidstaten verantwoordelijk voor het verwerken van deze persoonsgegevens? Hebben zij hier voldoende ervaring mee? Wie heeft toegang tot de gegevens? Worden alleen gegevens die essentieel zijn voor het doel opgeslagen? Welke mogelijkheden biedt de verordening voor het opslaan van deze gegevens en op welke wijze gaat het kabinet zich inzetten voor een nadere specificering van de bewaartermijn? Welke eventuele risico's voorzien deskundigen met betrekking tot het verwerken van (medische) persoonsgegevens? Kan worden gegarandeerd dat de gegevens alleen voor dit doel worden gebruikt en dat indien er sprake is van een nieuw doel, hier altijd goedkeuring van de Kamer vereist is?

Vragen en opmerkingen van de GroenLinks-fractie

De leden van de GroenLinks-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de kabinetsappreciatie met betrekking tot het digitaal groen certificaat. Genoemde leden zijn verheugd te lezen dat de Europese Commissie voornemens is te verzekeren dat het introduceren van het digitale groen certificaat niet mag leiden tot een (indirecte) verplichting tot vaccinatie als voorwaarde voor het uitoefenen van het recht op vrij verkeer en personen. Daarnaast vinden de leden van de GroenLinks-fractie het belangrijk dat de certificaten die in alle Europese lidstaten worden afgegeven en erkend, de mogelijkheid moeten bieden om te laten zien of een persoon gevaccineerd, getest dan wel hersteld is van Covid-19. Wel hebben de leden van de GroenLinks-fractie nog een aantal vragen. De kabinetsappreciatie specificeert dat de voorgestelde verordening lidstaten verplicht tot de afgifte en erkenning van certificaten inzake Covid-19 vaccinatie, -testen en -herstel. Genoemde leden merken echter op dat het huidige voorstel slechts voorziet in de wederzijdse erkenning van certificaten in de Europese Unie. Het voorstel laat de mogelijkheden om restrictievereisten op te leggen echter volledig aan de lidstaten. Deze

leden vragen daarbij of het kabinet hier ruimte ziet om de Europese Commissie te verzoeken bredere verplichtingen op te stellen die ervoor kunnen zorgen dat de verschillende lidstaten deze certificaten eenduidig behandelen. Hoe is het kabinet voornemens te verzekeren dat negatieve testbewijzen en positieve vaccinatiebewijzen in alle lidstaten worden geaccepteerd? De leden van de GroenLinks-fractie zouden ervoor willen waken dat er lidstaten zijn die alleen een positief vaccinatiebewijs accepteren als toegangsbewijs. Deelt het kabinet deze opvatting? De leden van de GroenLinks-fractie hebben tevens vragen over de tijdlijn. Het kabinet geeft aan dat het voor hem van belang is dat aan «lidstaten voldoende tijd en middelen geboden worden voor het faciliteren van de uitgifte van dergelijke bewijzen». Genoemde leden vragen hierbij wat het kabinet verstaat onder «voldoende tijd», om hoeveel maanden of weken gaat dit? Ook vragen deze leden wat het kabinet verstaat onder «voldoende middelen»? Zou het kabinet dit verder kunnen specificeren?

Daarnaast vragen de leden van de GroenLinks-fractie of het kabinet voornemens is zich op EU-niveau in te zetten om ervoor te zorgen dat de testcapaciteit in alle lidstaten toegankelijk en tegen een redelijke prijs beschikbaar is. Genoemde leden beschouwen betaalbare en toegankelijke testcapaciteit immers als een cruciaal onderdeel van het waarborgen van non-discriminatie als een negatief testbewijs een voorwaarde voor vrij verkeer van personen is. Deelt het kabinet deze opvatting? Zo ja, hoe gaat het kabinet zich inzetten om dit te waarborgen?

De leden van de GroenLinks-fractie zijn daarnaast verheugd te lezen dat het kabinet zich ervoor zal inzetten dat het element van non-discriminatie nog duidelijker wordt benoemd in de verordening. Deze leden vragen hierbij wat specifiek de inzet van het kabinet is. Zij vragen tevens welk doel het kabinet voor zichzelf heeft gesteld met betrekking tot het verzekeren van non-discriminatie.

De leden van de GroenLinks-fractie hebben daarnaast nog enkele vragen betreffende de persoonlijke levenssfeer. Genoemde leden zijn van mening dat het niet mogelijk moet zijn voor de autoriteiten die de certificaten afgeven om de persoonsgegevens geassocieerd met deze certificaten op te slaan in een centrale database. Deelt het kabinet deze opvatting? Zo ja, gaat het kabinet zich inzetten voor een verbod op centrale dataopslag op Europees niveau of het niveau van de lidstaten om te garanderen dat lidstaten geen database van persoonsgegevens kunnen creëren waarin te zien is wie op welk moment getest of gevaccineerd is? Genoemde leden hebben zorgen omtrent het digitale groene certificaat en het eventuele gebruik hiervan voor massasurveillance. Deze leden vragen daarom of het kabinet, om een systeem van massasurveillance te voorkomen, voornemens is ervoor te zorgen dat niemand een melding krijgt of kan zien, ook de uitgevende autoriteit niet, waar en wanneer personen hun digitale groene certificaat laten scannen? Deelt het kabinet voorts de mening dat het voor een land van bestemming enkel en alleen nodig is om te verifiëren of iemand in het bezit is van een geldig certificaat en er geen reden is om welke informatie dan ook hieromtrent op te slaan, bijvoorbeeld of iemand is gevaccineerd of getest? Bevat het voorstel zoals dat er nu ligt een duidelijk verbod op het onnodig opslaan van informatie door bestemmingslanden? Is het kabinet bereid om zich daarvoor in te zetten?

De leden van de GroenLinks-fractie constateren daarnaast dat het kabinet in zijn brief aangeeft dat «het kabinet van mening [is] dat deze termijn in lijn met de AVG nader gespecificeerd dient te worden». Wat is de inzet van het kabinet met betrekking tot deze termijn? Hoeveel maanden of weken zou het kabinet de persoonsgegevens voor de uitgifte van certificaten

willen bewaren? Deze leden zijn ook benieuwd naar de uitwerking van de digitale infrastructuur met betrekking tot het vertrouwenskader voor de afgifte en verificatie van certificaten, zonder bij de verificatie persoonsgegevens te hoeven delen. Zij vragen wie de digitale infrastructuur daadwerkelijk opzet en hoe de betrokken partijen geselecteerd worden. Deze leden zijn bezorgd over de mogelijkheid dat grote (niet-Europese) tech-bedrijven hierbij een dominante rol weten te bemachtigen, met risico's voor de persoonlijke levenssfeer, voor de veiligheid, en voor Europa's strategische autonomie in het digitale domein. Deelt het kabinet deze zorg? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat onderneemt het kabinet om dit te ondervangen? Is het kabinet bijvoorbeeld bereid om zich ervoor in te zetten dat universiteiten, maatschappelijke organisaties, en privacy- en cybersecurity-deskundigen nadrukkelijk worden betrokken bij het opzetten van de benodigde digitale infrastructuur? Hoe zal het kabinet verzekeren dat het systeem wordt gebaseerd op een openbare open source Public Key Infrastructure (PKI) voor hoge privacy standaarden, zoals afgesproken in de richtsnoeren over het bewijs van inenting voor medische doeleinden binnen het eGezondheid Netwerk?

De leden van de GroenLinks-fractie merken daarnaast op dat het kabinet van mening is dat «Mondiale interoperabiliteit of minimaal het streven naar hoe dit voorstel zich verhoudt tot de inspanningen van bijvoorbeeld de Internationale Burgerluchtvaartorganisatie (ICAO), de International Air Transport Association (IATA) en de WHO ten aanzien van test-, vaccinatie- en/of herstelbewijzen» wenselijk zou zijn. Kan het kabinet deze wens verder specificeren? Wat zijn de doelen van het kabinet betreffende het voorstel van de Europese Commissie en de wensen van de luchtvaartorganisaties?

Vragen en opmerkingen van de FvD-fractie

De leden van de FvD-fractie hebben kennisgenomen van de kabinetsappreciatie betreffende het digitale groen certificaat.

Genoemde leden zijn erg bezorgd over het voornemen van het kabinet om een «digitaal groen certificaat» in te voeren. Het invoeren van een dergelijk «vaccinatiepaspoort» betekent dat Nederlanders die zich niet willen laten vaccineren niet langer onbelemmerd door de EU kunnen reizen, maar zich voor elke Europese reis eerst zullen moeten laten testen en wellicht ook een quarantaineperiode in acht moeten nemen. Voor deze leden staat dit gelijk aan een (indirecte) vaccinatieverplichting én een beroving van een fundamentele vrijheid: als u zich niet wil laten vaccineren kunt u straks niet langer vrij reizen.

Dit terwijl onderzoek inmiddels heeft uitgewezen dat de Infection Fatality Rate (IFR) van Covid-19 vergelijkbaar is met die van een (stevige) griep.⁹ Dit terwijl veel testen zoals de PCR-test bewezen onbetrouwbaar zijn.¹⁰ Dit terwijl het aantal aanwijzingen toeneemt dat (experimentele) vaccins serieuze bijwerkingen hebben.¹¹

⁹ John P.A. Ioannidis, 26 maart 2021, «Reconciling estimates of global spread and infection fatality rates of COVID-19: an overview of systematic evaluations» in: «European Journal of Clinical Investigation» Reconciling estimates of global spread and infection fatality rates of COVID-19: an overview of systematic evaluations (wiley.com)

¹⁰ 9 For News, 1 april 2021, «Sensationele uitspraak» in Oostenrijk: PCR-test ongeschikt om besmetting aan te tonen» «Sensationele uitspraak» in Oostenrijk: PCR-test ongeschikt om besmetting aan te tonen (ninefornews.nl)

¹¹ News.com.au, 31 maart 2021, «Man, 74, gets «rare» severe rash all over body and says his «skin peeled off» after Johnson & Johnson vaccine» Man's «skin peeled off» after Johnson & Johnson covid vaccine (news.com.au)

Kan het kabinet uitleggen waarom een dergelijk vaccinatiepaspoort bij Covid-19 verplicht wordt om vrij en onbelemmerd (dat wil zeggen zonder zich te moeten laten testen en eerst in quarantaine te moeten) in de EU te kunnen reizen, terwijl dit soort zorgelijke aanwijzingen met betrekking tot de veiligheid en betrouwbaarheid van de tests en vaccins zich opstapelen en het nog maar een jaar geleden ondenkbaar zou zijn om dergelijke belemmeringen op te leggen aan diegenen die ervoor gekozen hebben zich niet te willen laten inenten tegen de jaarlijkse seizoensgriep met, nogmaals, een vergelijkbare IFR?

Het kabinet stelt op pagina 4/5 van zijn brief dat er geen sprake zal zijn van «drang of dwang» bij vaccineren. Kan het kabinet dan echter vertellen welke reisbelemmeringen concreet worden opgeworpen voor diegenen die zich niet kunnen of willen laten vaccineren? Hoe lang zullen ze in quarantaine moeten? Wie bepaalt dat straks eigenlijk? De Europese Unie? Hoe gemakkelijk kan men zich laten testen? Op een paar locaties in Nederland? Of kan men de «reistesten» straks zelf kopen bij de apotheek? Tevens vragen deze leden hoe duur deze testen worden.

De leden van de fractie van Forum voor Democratie vragen, dat gesteld dat men bij elke Europese reis straks, bij gebrek aan een «digitaal groen certificaat», zoals nu gebruikelijk is, 50 euro voor een sneltest moet betalen en vervolgens bijvoorbeeld voor de zekerheid nog eerst een week in quarantaine moet in het Europese land van aankomst, is er dan, volgens het kabinet, nog steeds sprake van «gelijkwaardige alternatieven», zoals gesteld op pagina 3 van de brief, en van «vrije keuze zonder drang of dwang», waar het kabinet over schrijft op pagina 4/5? Indien het antwoord hierop «ja» luidt, wanneer is dan wél sprake van «drang»?

Vragen en opmerkingen van de ChristenUnie-fractie

De leden van de fractie van de ChristenUnie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de Minister van Justitie en Veiligheid over de kabinetsappreciatie betreffende het digitaal groen certificaat. Zij hebben daarbij enkele opmerkingen en vragen.

De fractie van de ChristenUnie vindt het belangrijk dat een groen certificaat niet discrimineert tussen gevaccineerden en niet-gevaccineerden. Het is goed dat deze notie ook terug te lezen is in het voorstel voor de verordening. Genoemde leden zijn blij terug te lezen dat het kabinet voornemens is dit non-discriminatiebeginsel nog duidelijker te laten benoemen in de verordening. Deze leden stellen voor dat in het licht van het non-discriminatiebeginsel in de verordening expliciet wordt opgenomen dat een digitaal groen certificaat geen onderscheid maakt in de rechten die kunnen worden verleend op basis van een vaccinatiecertificaat, een testcertificaat en een herstelcertificaat. Deze leden stellen tevens voor om met het oog op de persoonlijke levenssfeer in de verordening op te laten nemen dat slechts voor de eigenaar van het certificaat te zien is waarop het groene certificaat is gebaseerd (vaccinatie, test of herstel). Wat is de mening van het kabinet over deze voorstellen van deze leden?

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen het kabinet naar de status van een digitaal groen certificaat. Deze leden lezen in de kabinetsappreciatie dat het kabinet het van belang acht dat vaccinatiebewijzen ingezet worden op basis van kennis over de werking van vaccineren op transmissie van het virus en alleen als gelijkwaardig alternatief voor een negatieve testuitslag of een bewijs van een doorgemaakte Covid-19-infectie. Kan het kabinet bevestigen dat zolang er niet voldoende zekerheid is over de effectiviteit van de vaccins op de transmissie van het

virus, een vaccinatiebewijs niet wordt opgenomen als mogelijke basis voor een digitaal groen certificaat?

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen tevens welk orgaan het oordeel over de werking van de vaccins geeft. Is dat het EMA? Of maakt elke lidstaat hierin zelfstandig nog een afweging? Deze leden vragen tevens op welke termijn verwacht wordt dat voldoende zekerheid is verkregen over het effect van de vaccinaties.

Deze leden refereren in dit kader ook aan het recente advies naar aanleiding van het 104^e OMT (d.d. 15 maart 2021)¹² waarin wordt geadviseerd vooralsnog iedereen voor een toegangsbewijs met een antigeentest op een actuele infectie dan wel op zogenaamde «besmettelijkheid» te testen, dus ook de personen die een bewezen COVID-19 infectieziekte hebben doorgemaakt of die gevaccineerd zijn. Behoudt elke lidstaat de bevoegdheid om zelf te bepalen hoe een digitaal groen certificaat wordt ingezet en dit bijvoorbeeld alleen te laten baseren op een testcertificaat?

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen het kabinet of mensen zonder klachten die zich niet willen laten testen, bij het onderhavige voorstel van de Europese Commissie wel te maken krijgen met belemmeringen in het vrije verkeer van personen.

Ten aanzien van de appreciatie door het kabinet van de subsidiariteit van het voorstel vragen deze leden hoe dit voorstel nu hinder in het vrije verkeer van personen gaat voorkomen. Afwezigheid van actie op EU-niveau zou er inderdaad toe kunnen leiden dat lidstaten verschillende systemen vaststellen, waarmee burgers die gebruik maken van hun recht op vrij verkeer hinder zouden kunnen ondervinden. De eisen die in het certificaat worden gesteld, brengen toch ook hinder met zich mee? Deze leden vragen hier om een uitleg.

De leden van de ChristenUnie-fractie zouden willen dat er een maximale termijn van zes maanden gesteld wordt aan het certificaat, die niet automatisch verlengd wordt. Gaat het kabinet zich hier niet slechts voor inzetten, maar dit als eis stellen aan het voorstel?

Deze leden zijn van mening dat het besluit om bepalingen in de verordening al dan niet op te schorten of in werking te laten treden, niet direct afhankelijk gemaakt mag worden van het oordeel van de WHO. Uiteraard is het raadzaam de oordelen van de WHO goed in ogenschouw te nemen, maar de EU moet beslissingen in het kader van deze verordening zelf nemen op basis van het eigen oordeel. Gaat het kabinet deze eis stellen aan het voorstel?

De leden van de ChristenUnie-fractie begrijpen uit de brief dat het certificaat in de toekomst ook bij eventuele andere epidemieën ingezet kan worden. Is het kabinet het met deze leden eens dat hiervoor steeds instemming van de Europese Raad nodig moet zijn?

Tot slot vragen de leden van de fractie van de ChristenUnie wanneer het kabinet gedetailleerder ingaat op de garanties en randvoorwaarden die de Kamer stelt aan een digitaal groen certificaat, aangezien herhaaldelijk is aangegeven dat dergelijke voorstellen pas aan de orde zijn als er meer uitgewerkte kaders van het digitale groene certificaat bekend zijn (bijvoorbeeld in het debat over de Europese Top van 25 en 26 maart 2021 (Handelingen II 2020/21, nr. 61, Debat over de Europese Top van 25 en 26 maart 2021)). Welke zaken wil het kabinet alleen op nationaal niveau uitwerken en niet bepleiten om te laten opnemen in de voorgestelde

¹² Kamerstuk 25 295, nr. 1063, bijlage.

verordening van de Europese Commissie? Deze leden vragen om een uitleg van deze keuze.

Vragen en opmerkingen van de SGP-fractie

De leden van de SGP-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de kabinetsappreciatie over het «digitaal groen certificaat». Zij hebben de volgende vragen en opmerkingen.

BNC-fiche

Allereerst betreuren de leden van de SGP-fractie dat de brief met de kabinetsappreciatie de BNC-fiches vervangt «gezien de snelheid van het Europese onderhandelingsproces». Deze leden benadrukken dat snelheid nooit ten koste mag gaan van zorgvuldigheid en volledigheid, zowel inhoudelijk als procedureel. Zij verzoeken het kabinet dringend hierop (voortaan) geen uitzonderingen te maken, en vragen een heldere toezegging op dit punt.

Rechtsgrondslag

De rechtsgrondslag van Verordening COM (2021) 130 wordt gevonden in het vrije verkeer van personen in de Europese Unie zoals vastgelegd in artikel 21 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).¹³ De leden van de SGP-fractie zijn van mening dat dit verdragsartikel dusdanig vaak en breed wordt toegepast, dat het de functionaliteit krijgt van een «juridische passe-partout». Het artikel wordt als het ware een looper om verschillende sloten, die normaal gesproken allemaal met een aparte sleutel worden geopend, mee te openen. Zodoende kan door middel van beroep op het vrije verkeer (van personen) vrijwel altijd een «Europese» oplossing gezocht en gerechtvaardigd worden voor problemen die slechts in beperkte mate raken aan grensoverschrijdend verkeer binnen de Europese Unie. Begrijpt en deelt het kabinet deze zienswijze? Hoe wenselijk acht hij deze situatie? In hoeverre botst dit, of kan dit conflicteren, met de letter en geest van de Unieverdragen, waarin de bevoegdheidsverdeling tussen de EU en haar lidstaten is vastgelegd? Welke begrenzings zijn er aan de toepassing van artikel 21 VWEU als rechtsgrondslag, zo vragen de leden van de SGP-fractie.

De leden van de SGP-fractie zijn bezorgd over het beschreven fenomeen. De EU kan hiermee aanzienlijke invloed claimen en verwerven op terreinen waar de EU anderszins geen, of slechts een ondersteunende of gedeelde bevoegdheid heeft. Het gebruik van aparte sleutels voor verschillende sloten, om op deze beeldspraak voort te bouwen, kan Unievoorstellen voorzien van een meer solide rechtsbasis en de democratische legitimiteit ervan bevorderen, omdat nationale parlementen (een kleiner aantal) EU-voorstellen op specifiekere criteria kunnen toetsen. Dit doet niet alleen recht aan de positie van de lidstaten, maar is ook wenselijk voor de rechtsstatelijkheid van de EU zelf. Het valt te begrijpen dat de rechtsstaat van EU-lidstaten regelmatig onder een vergrootglas ligt, maar wie of wat anders dan primair de Europese Raad, de Raad van de EU en de nationale parlementen dienen te toetsen en signaleren wanneer de Europese Unie en haar instituties voorstellen doen of initiatieven nemen die redelijkerwijs of aantoonbaar (veel) verder gaan dan is vastgelegd in de verdragen waarop de Europese Unie gegrondvest is? De leden van de SGP-fractie vragen of het kabinet de zienswijze van deze leden deelt inzake de noodzaak van een solide rechtsbasis van

¹³ Het voorstel voor derdelanders, COM (2021) 140, is gebaseerd op artikel 77 lid 2, onder c, VWEU

EU-voorstellen, ten behoeve van optimale democratische legitimatie en van kritische tegenmacht binnen de EU, en op welke wijze Nederland daar zelf ook in dezen aan bijdraagt.

Subsidiariteit en alternatieven

De tweede vraag die de leden van de SGP-fractie stellen over de verordening, is of deze nodig is om het beoogde doel te bereiken. Met andere woorden, hoe verhoudt het voorstel zich tot het subsidiariteitsbeginsel? De Europese Commissie zegt met dit voorstel te streven naar een «goed gecoördineerde, voorspelbare en transparante aanpak van de vaststelling van beperkingen van het vrije verkeer». De Europese Commissie wijst op het probleem van verschillende rondom door lidstaten opgelegde verplichtingen of eisen aan personen die vanuit risicogebieden in een andere lidstaat reizen. Is echter het doel van «uniformiteit» en van «coördinatie, transparantie en voorspelbaarheid» niet eveneens te bereiken via gedegen onderlinge (bi-of multilaterale) afspraken tussen de lidstaten, zodat een «digitaal groen certificaat» in het geheel niet nodig is, zo vragen de leden van de SGP-fractie.

De Europese Commissie geeft aan dat dit voorstel «ten volle de bevoegdheden van de lidstaten ten aanzien van de bepaling van hun gezondheidsbeleid (artikel 168 VWEU) eerbiedigt». Hoe verhoudt deze «vrijheid van gezondheidsbeleid» zich echter tot het voorgestelde vaste EU-kader in de context van Covid-19, zo vragen de leden van de SGP-fractie.

De leden van de SGP-fractie wijzen voorts op de kritiek en tegenstand van de WHO inzake een «vaccinatiepaspoort». Dan gaat het onder meer over de daadwerkelijke en langdurige bescherming tegen besmetting met verspreiding van Covid-19 na vaccinatie.¹⁴ Kan het kabinet aangeven welk medisch-wetenschappelijk bewijs er inmiddels is voor daadwerkelijke bescherming van vaccins tegen transmissie van het virus? Welke wetenschappelijke grondslag bestaat er voor een zogenaamd «herstelbewijs»?

Evenredigheid

In de verordening doet de Europese Commissie voorstellen voor een EU-kader voor de afgifte, verificatie en aanvaarding van vaccinatiecificaten, en van documenten ter staving van een negatief testresultaat en documenten waaruit blijkt dat de betrokkene is hersteld van een eerdere besmetting. De leden van de SGP-fractie vragen, in het licht van voorgevoemde noties, of een EU-kader niet verder gaat dan wat strikt noodzakelijk is. Weliswaar maken niet-interoperabele systemen en certificaten het «lastig» om gebruik te maken van het recht op vrij verkeer, zoals ook de kabinetsappreciatie verwoordt, maar dit is tegelijkertijd ook niet «onmogelijk». Bovendien kan interoperabiliteit ook door middel van coördinatie tussen lidstaten gerealiseerd worden. Deelt het kabinet deze kritiek?

Voorts vragen de leden van de SGP-fractie hoe tijdelijk dit voorstel zal blijven wanneer «de kogel eenmaal door de kerk is». Het valt op dat de Europese Commissie niet spreekt over «beëindiging» maar over «opschorting» zodra de Covid-19-pandemie voorbij is. Waarom is voor deze specifieke formulering gekozen? Onder welke voorwaarden kan toch overgegaan worden tot behoud van een «digitaal groen certificaat», in

¹⁴ WHO, 5 februari 2021, «interim- position paper: considerations regarding proof of COVID-19 vaccination for international travellers» <https://www.who.int/news-room/articles-detail/interim-position-paper-considerations-regarding-proof-of-covid-19-vaccination-for-international-travellers>

plaats van beëindiging zodra deze pandemie voorbij is? Met andere woorden: is dit voorstel tijdelijk, ja of nee? Er kunnen zich immers altijd andere epidemieën of pandemieën voordoen, of anderszins redenen en argumenten gevonden worden, om aan de eenmaal opgestelde kaders vast te houden. Hoe zou het kabinet met een dergelijke discussie omgaan?

De leden van de SGP-fractie lezen dat het Portugese voorzitterschap zich ervoor inzet binnen drie maanden tot een politiek akkoord te komen over het «groene certificaat». Zij vragen hoe dit traject zich verhoudt tot het feit dat Europese landen alles op alles zetten om aan het begin van de zomer een zo hoog mogelijke vaccinatiegraad te bereiken. De Minister van VWS heeft aangegeven dat medio juli 2021 voor iedere Nederlander ouder dan 18 jaar een vaccin beschikbaar is. Het is niet onwaarschijnlijk dat er in juli 2021 al een dusdanig hoge vaccinatiegraad is bereikt, dat maatregelen kunnen worden afgeschaald. Kan het kabinet aangeven of hij van mening is dat in een dergelijke situatie een «groene pas» nog steeds gerechtvaardigd is om het vrije verkeer van personen weer mogelijk te maken? Begrijpt hij de zorgen van de SGP-fractie dat het certificaat weleens veel minder tijdelijk zal zijn dan het wordt gepresenteerd door de Europese Commissie?

Ethische bezwaren

De leden van de SGP-fractie constateren dat het bezit van een digitaal groen certificaat, met name een vaccinatiecertificaat, geen voorwaarde mag zijn voor de uitoefening van het recht van vrij verkeer. Dat is op zichzelf een goede zaak: een «groene pas» mag inderdaad geen «rode kaart» zijn voor niet-gevaccineerden. Wordt deze mening echter ook gedeeld door andere lidstaten? Kunnen Nederland, Italië of Polen wellicht alsnog kiezen voor het uitsluiten van niet-gevaccineerden?

Deze leden vrezen dat de voorgestelde oplossing discriminatie in de hand werkt. Ten eerste bestaan er tussen EU-lidstaten belangrijke verschillen in het vaccinatie- en testbeleid, zodat burgers in de ene lidstaat moeilijker en/of later aan de EU-kaders zullen kunnen voldoen dan burgers in de andere lidstaat. Daarbij bestaan er binnen lidstaten ook aanzienlijke verschillen tussen leeftijdsgroepen in termen van onder meer vaccinatiegraad. Hoe verhoudt de verordening zich in dit licht tot het beginsel van non-discriminatie op basis van nationaliteit of leeftijd? Geldt dit niet evenzeer voor «derdelanders», voor wie geldt dat de ene overheid veel beter in staat zal zijn de burgers aan EU-kaders te laten voldoen dan de andere, zo vragen de leden van de SGP-fractie.

De leden van de SGP-fractie lezen dat de Europese Commissie benadrukt dat ongevaccineerde EU-burgers en hun familieleden hun recht op vrij verkeer moeten kunnen blijven uitoefenen, waar nodig met inachtneming van test- of quarantaineverplichtingen. Er mag geen (indirecte) verplichting zijn tot vaccinatie als voorwaarde voor de uitoefening van vrij verkeer van personen. Genoemde leden ondersteunen dit van harte, maar maken zich wel zorgen over de situatie wanneer de vaccinatiegraad hoog is en vaccinatie voor iedereen beschikbaar is. Kan het kabinet garanderen dat ook in een dergelijke situatie, waarin hoogstwaarschijnlijk veel beperkende maatregelen zullen worden opgeheven, het alternatief van een testbewijs in plaats van vaccinatiebewijs zal blijven bestaan? De leden van de SGP-fractie kunnen zich namelijk indenken dat er druk zal ontstaan om vanaf dat moment het certificaat te beperken tot een vaccinatiebewijs, wat veel eenvoudiger is in de uitvoering. Zij horen graag hoe het kabinet hierover denkt.

Technologische bezwaren

Ook zijn de leden van de SGP-fractie bezorgd over de technologische risico's van het digitaal groen certificaat. Zijn de gegevens voldoende beveiligd? Het gaat om zeer gevoelige privé-informatie, waar door EU-overheden inzicht in kan worden geëist. Hoe wordt de databescherming vormgegeven? Hoe verhoudt het certificaat zich tot de AVG? Hoe wordt voorkomen dat actoren, zowel binnen de EU als wat betreft derde mogendheden, onbevoegd toegang krijgen tot deze gevoelige informatie en systemen? Kan bij een systeem dat door maar liefst 27 lidstaten gebruikt wordt in geval van een digitale inbraak nog vastgesteld worden hoe, waar, door wie, met welk doel deze inbraak plaatsvond en welke partij(en) daarvoor aansprakelijk gehouden dienen te worden, zo vragen deze leden. Onder meer uit recente rapportages van Nederlandse inlichtingen- en veiligheidsdiensten blijkt immers dat digitale aanvallen door bijvoorbeeld buitenlandse mogendheden allesbehalve incidenteel zijn.¹⁵

«The Royal Society» in Groot-Brittannië heeft twaalf criteria opgesteld inzake de ontwikkeling en het gebruik van «vaccinatiepaspoorten».¹⁶ Daarbij wordt onder meer ingegaan op zaken als databeveiliging. Kan het kabinet toelichten of en hoe het digitaal groen certificaat voldoet aan elk van deze twaalf criteria, zo vragen de leden van de SGP-fractie. Kan het kabinet aangeven of de Europese Commissie überhaupt ethici heeft laten meedenken bij de totstandkoming van de «groene pas»? Welke rol speelden zulke overwegingen binnen de kabinetsappreciatie? Het kabinet werkt zelf aan een «CoronaCheck app». De leden van de SGP-fractie vragen het kabinet om nader toe te lichten of, en zo ja, hoe deze app gekoppeld zal worden aan het Europese digitale certificaat. Voorziet het kabinet hier problemen of risico's in de uitvoering en zo ja, welke?

Bijgaand ontvangt u de beantwoording van de vragen die zijn gesteld in het VSO betreffende de kabinetsappreciatie over het voorstel van de Europese Commissie voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad voor een kader voor de afgifte, de verificatie en de aanvaarding van interoperabele vaccinatie-, test- en herstelcertificaten ter bevordering van het vrije verkeer van personen tijdens de COVID-19-pandemie (Digitaal Groen Certificaat), die uw Kamer op 2 april jl. heeft toegezonden. Bij de beantwoording is de volgorde van de vragen aangehouden zoals gesteld vanuit de verschillende fracties. Vragen en opmerkingen van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de kabinetsappreciatie betreffende het voorstel voor de verordening met betrekking tot een Digitaal Groen Certificaat.¹⁷ Zij hebben hierbij nog enkele vragen en/of opmerkingen.

Vraag 1:

De leden van de VVD-fractie willen allereerst weten wat het krachtenveld is in de EU-lidstaten met betrekking tot het Digitaal Groen Certificaat.

Antwoord 1:

Het merendeel van de lidstaten steunt de ontwikkeling van het Digitaal Groen Certificaat. Wel verschillen de lidstaten van mening over de

¹⁵ Zie onder meer Kamerstuk 29 924, nr. 206.

¹⁶ The Royal Society, 14 februari 2021, «Twelve criteria for the development and use of COVID-19 vaccine passports» <https://royalsociety.org/-/media/policy/projects/set-c/set-c-vaccine-passports.pdf?la=en-GB%26hash=A3319C914245F73795AB163AD15E9021>

¹⁷ COM (2021) 130

in-gebruik-name van het Digitaal Groen Certificaat. Met name lidstaten die afhankelijk zijn van toerisme zijn voor een snelle ingebruikname. Andere lidstaten geven, net als Nederland, aan dat er nog te veel onbekend is over transmissie en immuniteit na vaccinatie en herstel. Nederland zet zich in voor een goede balans tussen een voortvarende en zorgvuldige aanpak en houdt ontwikkelingen op dit terrein nauwlettend in de gaten.

Vraag 2:

De leden van de VVD-fractie lezen dat lidstaten het recht behouden om, mits dat evenredig en non-discriminatoire is, van de houders van certificaten te eisen dat zij na binnenkomst in quarantaine gaan of een COVID-test laten uitvoeren. Wordt er, ondanks dat dit recht voorbehouden is aan individuele lidstaten, harmonisatie tussen lidstaten met betrekking tot deze aanvullende eisen betracht? Kan het kabinet er voorbeelden van geven wanneer het bovenstaande evenredig en non-discriminatoire wordt geacht?

Antwoord 2:

Dit voorstel voorziet enkel in een kader voor de afgifte, de verificatie en de aanvaarding van een interoperabel certificaat op basis van vaccinatie-, test-, of mogelijk herstelbewijs. Omdat er momenteel nog onvoldoende duidelijk is over transmissie en immuniteit na vaccinatie of herstel, kan er ook nog niet worden gedacht aan afstemming van aanvullende eisen. Het voorstel voorziet wel in een grondslag om bij gedelegeerde handeling op basis van nieuwe wetenschappelijke inzichten eventuele aanvullende eisen te stellen aan de certificaten. De voorgestelde verordening kan echter niet regelen dat lidstaten te allen tijde, naast vaccinatiecificaten, ook testbewijzen en herstelbewijzen accepteren in hun nationaal beleid, aangezien lidstaten hun eigen volksgezondheidsbeleid bepalen.

Vraag 3:

De leden van de VVD-fractie lezen bij de uitwerking op nationaal niveau over de quarantaineplicht. Eerder heeft het kabinet aangekondigd te werken aan een quarantaineplicht bij reizen uit risicogebieden. Wat is de stand van zaken van het voorstel voor quarantaineplicht bij het reizen naar Nederland? Hoe moet dit gezien worden in relatie tot deze voorstellen voor vaccinatie-, test- en herstelcertificaten?

Antwoord 3:

Op dit moment wordt er gewerkt aan een wetsvoorstel dat voorziet in een quarantaineplicht voor reizigers uit hoogrisicogebieden. Dit wetsvoorstel zal uw Kamer zo spoedig mogelijk toekomen. Reizigers die beschikken over een negatief testbewijs zullen bij aankomst in Nederland niet worden vrijgesteld van de quarantaineplicht. Een test is een momentopname. Wanneer deze test bijvoorbeeld te vroeg in de incubatietijd wordt afgenomen kan het testresultaat negatief zijn terwijl de reiziger wel besmet is met het coronavirus. Op dit moment zullen reizigers die beschikken over een vaccinatiebewijs ook niet worden uitgezonderd van de quarantainemaatregel. Of een vaccinatiebewijs kan dienen als alternatief voor de negatieve testuitslag en/of de quarantainemaatregel is afhankelijk van wetenschappelijk bewijs omtrent de rol van vaccinatie op transmissie. Op dit moment ontbreekt hiervoor voldoende wetenschappelijke onderbouwing, ontwikkelingen hieromtrent worden nauwlettend in de gaten gehouden.

Vraag 4:

De leden van de VVD-fractie lezen dat het herstelcertificaat volgens het voorstel mag worden afgegeven vanaf de elfde dag na een eerste positieve test voor een SARS-CoV-2 infectie. Kan aangegeven worden wanneer meer informatie bekend wordt gemaakt over wat de uiterste

tijdsperiode mag zijn met betrekking tot de positieve test voor een SARS-CoV-2 infectie? Met andere woorden, vanaf welke dag na een positieve test mag het herstelcertificaat niet meer afgegeven worden, aangezien nog niet voldoende informatie beschikbaar is over de duur van de bescherming na een besmetting en of de opgebouwde afweer ook bescherming biedt tegen de verschillende varianten van het virus. Wordt er bij het herstelcertificaat rekening gehouden met verschillende virusvarianten, en zo ja, op welke manier?

Antwoord 4:

In het advies van de ECDC van 29 maart jl. (Risk of SARS-CoV-2 transmission from newly-infected individuals with documented previous infection or vaccination 29 March 2021) wordt op basis van wetenschappelijke onderbouwing een periode van natuurlijke immuniteit van 5–7 maanden na een doorgemaakte infectie genoemd. Wel is deze natuurlijke bescherming tegen re-infecties lager bij individuen boven 65 jaar. Hierbij moet opgemerkt worden dat deze data afkomstig zijn van studies uit een periode waar virulente varianten nog niet in groten getale in omloop waren. Het voorstel voor verordening biedt ruimte om via gedelegeerde handelingen deze bepalingen aan te passen n.a.v. voortschrijdend wetenschappelijk inzicht.

Vraag 5:

De leden van de VVD-fractie vragen in hoeverre rekening gehouden wordt met het feit dat houders van een herstelcertificaat, als zij verplicht worden bij binnenkomst van een andere EU-lidstaat een COVID-test te laten doen, alsnog een positieve testuitslag kunnen krijgen binnen acht weken na de eerste positieve COVID-19 uitslag, omdat de test geen onderscheid kan maken tussen intacte en niet-infectieuze virusresten.

Antwoord 5:

In Nederland bestaat een alternatief voor personen die niet kunnen voldoen aan de verplichte negatieve testverklaring, omdat zij na een doorgemaakte infectie nog langdurig positief testen. Op dit moment dienen deze reizigers een positieve NAAT of antigeen-testuitslag te laten zien die minimaal 2 en maximaal 8 weken oud is bij aankomst en daarnaast een positieve NAAT-test van maximaal 72 uur en een negatieve sneltestuitslag voor vertrek van maximaal 24 uur oud bij het aan boord gaan. Wanneer ook de antigenetest positief is, dient de reiziger aanvullend over een artsenverklaring te beschikken.

Dit voorstel laat nog steeds ruimte voor nationale en lokale teststrategieën van de lidstaten. Het zou dus kunnen dat men ondanks een bewijs van herstel, toch in quarantaine moet na aankomst of een test moet ondergaan. Op het herstelbewijs zal de datum van de positieve test staan aangegeven. Nadere kennis over persisterende positieve PCR-testen is op dit moment niet in de verordening verwerkt.

Vraag 6:

Het kabinet geeft aan dat een herstelbewijs voor zowel grensoverschrijdend reizen als toegang tot locaties en activiteiten grondig wetenschappelijk dient te worden onderbouwd. Hoe werkt het kabinet daaraan? Tevens vragen de leden van de VVD-fractie wanneer daarvan de resultaten te verwachten zijn.

Antwoord 6:

Nederland pleit er in internationaal verband voor dat er eerst meer duidelijkheid komt over de bijdrage van vaccinatie en herstel na een infectie aan de transmissie van het virus. Het OMT heeft in eerdere adviezen (104 en 105) aangegeven dat hierover meer duidelijkheid over nodig is. Er wordt op dit moment wereldwijd veel onderzoek gedaan naar

de bescherming van vaccinatie tegen transmissie. De wetenschappelijke onderbouwing van die bescherming zal daarmee steeds vollediger worden. De gezondheidsraad zal ons over de huidige stand van zaken op dit punt nog in april adviseren. Het ECDC geeft aan dat de individuele bescherming van een eerder doorgemaakte infectie voor ongeveer 6 maanden na die infectie aanwezig is. In diverse landen, zoals Oostenrijk en Denemarken, waar gebruik wordt gemaakt van een herstelbewijs worden data verzameld over de invloed van herstel op transmissie. Wij houden deze ontwikkelingen in de gaten. Wanneer Nederland nationaal besluit herstelbewijzen en vaccinatiebewijzen te gaan gebruiken voor toegang tot locaties en activiteiten, naast testbewijzen, kan dit als de «Tijdelijk wet testbewijzen Covid-19» door beide Kamers is aangenomen.

Vraag 7:

Voorts lezen de leden van de VVD-fractie dat het voorstel aan de Europese Commissie diverse bevoegdheden toekent voor uitvoeringshandelingen en gedelegeerde handelingen. Hoe worden lidstaten daarbij betrokken? Hoe wordt de Kamer daarbij betrokken? Het kabinet wil komen tot een nadere inkadering voor het vaststellen van gedelegeerde handelingen en uitvoeringshandelingen. Waar denkt het kabinet dan aan?

Antwoord 7:

In het voorstel voor de verordening zijn bevoegdheden tot het vaststellen van gedelegeerde handelingen en uitvoeringshandelingen voorgesteld. Voor wat betreft de betrokkenheid van de lidstaten bij de vaststelling van uitvoeringshandelingen geldt dat de Commissie bij de vaststelling daarvan wordt bijgestaan door een comité van vertegenwoordigers uit de lidstaten. Dit betekent dat de Commissie een voorstel voor een uitvoeringshandeling moet voorleggen aan dit comité. In dit geval dient de Commissie de uitvoeringshandelingen vast te stellen door middel van de zogenoemde onderzoeksprocedure. Dit is de procedure met de zwaarste controle vanuit de lidstaten, waarin de lidstaten vertegenwoordigd in het comité de Commissie een «rood sein» kunnen geven. Met andere woorden: bij een negatief advies van het comité, kan de Commissie de uitvoeringshandeling niet vaststellen.

Voor wat betreft de bevoegdheid voor de vaststelling van gedelegeerde handelingen en de betrokkenheid van de lidstaten daarbij, geldt dat de Commissie verplicht is deskundigen van de lidstaten te raadplegen bij de voorbereiding van gedelegeerde handelingen. Verder beschikken het Europees Parlement en de Raad ieder over de bevoegdheid om bezwaar aan te tekenen tegen een (ontwerp) gedelegeerde handeling. Daarnaast kunnen zij elk voor zich, of samen, besluiten de bevoegdheidsdelegatie aan de Commissie in te trekken. Wat betreft de vraag naar de betrokkenheid van de Tweede Kamer bij de vaststelling van gedelegeerde en uitvoeringshandelingen, kan erop worden gewezen dat de informatieafspraken die met uw Kamer in dit verband gemaakt zijn inhouden dat de Kamer wordt geïnformeerd op moment van toekenning van de (nieuwe) bevoegdheid aan de Commissie tot het vaststellen van gedelegeerde of uitvoeringshandelingen.

Het kabinet zet zich ervoor in, gesteund door andere lidstaten, de verschillende bevoegdheden voor de Commissie om gedelegeerde handelingen vast te stellen zoveel mogelijk in te kaderen met betrekking tot de inhoud, om de uitoefening van die bevoegdheid te beperken tot daar waar dat strikt noodzakelijk is. Dit geldt voor de voorgestelde gedelegeerde bevoegdheden t.a.v. de wijziging van de gegevensvelden in de bijlage en de vaststelling van de geldigheidsduur van het herstelcertificaat.

Ten aanzien van de gedelegeerde bevoegdheid in het oorspronkelijke voorstel van de Commissie om de toepassing van bepalingen van de verordening op te schorten of weer te activeren is de inzet van Nederland erop gericht om deze gedelegeerde bevoegdheid in zijn geheel te schrappen, omdat dit volgens het kabinet zou moeten worden voorbehouden aan de Uniewetgever zoals in de kabinetsappreciatie van 26 maart jl. beschreven (Kamerstukken 22 112 en 25 295, nr. 3068).

Vraag 8:

De verordening geeft de Europese Commissie de bevoegdheid door middel van een gedelegeerde handeling de toepassing van de bepalingen te hervatten indien de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) een nieuwe pandemie afkondigt als gevolg van een uitbraak van SARS-CoV-2, een variant daarvan, of soortgelijke besmettelijke ziekten met epidemisch potentieel. De leden van de VVD-fractie vinden het belangrijk dat dit met voldoende waarborgen wordt omgeven. Met welke waarborgen is deze bevoegdheid omschreven? Indien de bepalingen hervat worden, gelden deze dan voor alle lidstaten? Zo ja, hoe wordt gewaarborgd dat individuele lidstaten niet onevenredig getroffen worden door de bepalingen, indien er in de desbetreffende lidstaat geen sprake is van een epidemie? Kan het kabinet voorts aangeven waarom er uitgegaan is van een ziekte met een epidemisch potentieel en niet een pandemisch potentieel? Hoe worden lidstaten betrokken bij de toepassing van de bepalingen en hoe vindt daar dan eventueel besluitvorming over plaats? Hoe ziet het krachtenveld eruit op dit punt, ook om de Uniewetgever over het stopzetten of weer activeren van de verordening te doen besluiten? Tevens vragen genoemde leden hoe het gesteld is met het tijdelijke karakter van de verordening.

Antwoord 8:

Het kabinet zet zich ervoor in om een verordening aan te nemen met een beperkte geldigheidsduur zoals 12 maanden, waarbij in de tussentijd de effectiviteit van de verordening geëvalueerd wordt. Het kabinet acht het van belang dat de verordening niet enkel wordt beëindigd of opgeschort op basis van uitspraken van de Directeur-Generaal van de Wereld Gezondheidsorganisatie. Het kabinet acht het bovendien onwenselijk dat dit instrument kan worden ingezet voor andere epidemieën of pandemieën. In de aangepaste versie vanuit de onderhandelingen is er van deze bevoegdheid ook geen sprake meer. Mocht de epidemiologische situatie in Europa het noodzakelijk maken dat de geldigheidsduur van de verordening wordt verlengd, dan is het de wens van het kabinet dat de Commissie met een voorstel komt om dit te regelen. De Europese lidstaten steunen in overgrote meerderheid de kabinetsinzet hierop, dit blijkt mede uit het feit dat voorgestelde aanpassingen tav bevoegdheid en tijdelijk karakter meegenomen zijn in de laatste versie van het Voorzitterschap.

Vraag 9:

De leden van de VVD-fractie lezen dat het kabinet zich ervoor zal inzetten dat het element van non-discriminatie nog duidelijker wordt benoemd in de verordening. Kan het kabinet aangeven hoe deze inzet eruit zal zien?

Antwoord 9:

Het is voor het kabinet van belang dat Nederlanders die zich (nog) niet hebben kunnen of willen laten vaccineren zo min mogelijk beperkt worden in hun bewegingsvrijheid. Als het gaat om het reizen binnen de Unie zet het kabinet zich ervoor in dat er naast een vaccinatiebewijs gelijkwaardige alternatieven beschikbaar zijn. Het huidige voorstel is daarmee in lijn, omdat het lidstaten de mogelijkheid geeft naast vaccinatiebewijzen ook testbewijzen en herstelbewijzen uit te geven en wederzijds te erkennen.

Op basis van het Unierecht geldt al dat beperkingen op het vrij verkeer met als doel het beschermen van de volksgezondheid proportioneel en noodzakelijk moeten zijn. Deze voorgestelde verordening kan, aangezien lidstaten het volksgezondheidsbeleid bepalen, niet regelen dat lidstaten te allen tijde naast vaccinatiecertificaten ook testbewijzen en herstelbewijzen accepteren in hun nationaal beleid. Het voorstel biedt volgens het kabinet in de huidige versie wel voldoende mogelijkheden voor de inzet van alternatieven door lidstaten, als onderdeel van het digitaal groen certificaat of in het kader van nationaal beleid. Het kabinet zal zich inzetten voor het beschikbaar zijn van gelijkwaardige alternatieven voor Nederlandse reizigers.

Vraag 10:

Kan het kabinet voorts aangeven wanneer het advies van de Gezondheidsraad verwacht wordt over de transmissie van het virus na het vaccineren?

Antwoord 10:

De Gezondheidsraad is gevraagd wat de verwachting is over het effect van vaccinatie op de transmissie van SARS-CoV-2 in Nederland en ook hoe dit moet worden beoordeeld in de internationale context waarin verspreiding kan blijven plaatsvinden. Het advies hierover wordt in de loop van april verwacht. Het ECDC speelt hierin ook een rol; op 29 maart jl. heeft het ECDC een technisch report gepubliceerd dat een review bevat van beschikbare wetenschappelijke studies met betrekking tot transmissie na vaccinatie en eerdere besmetting. In deze publicatie geeft het ECDC aan dat er aanwijzingen zijn dat vaccinatie de viral load en symptomatische/asymptomatische infecties bij gevaccineerde personen significant vermindert. Dit zou zich kunnen vertalen in verminderde overdracht. De werking verschilt echter per vaccin en doelgroep. Het ECDC geeft echter ook aan dat de follow-up-periodes van gevaccineerde personen nog niet lang genoeg zijn om conclusies te trekken over de duur van de bescherming tegen infectie op lange termijn. Of lidstaten een vaccinatiebewijs accepteren als bijvoorbeeld alternatief voor een negatief testbewijs en/of quarantaine voor inkomende reizigers is aan de lidstaten zelf. Het kabinet is van mening dat hiervoor eerst meer wetenschappelijk bewijs beschikbaar dient te zijn over de bijdrage van vaccinatie en herstel na een infectie aan de transmissie van het virus. Het OMT heeft in eerdere adviezen (104 en 105) aangegeven dat hierover meer duidelijkheid over nodig is. Er wordt op dit moment wereldwijd veel onderzoek gedaan naar de bescherming van vaccinatie tegen transmissie. De wetenschappelijke onderbouwing van die bescherming zal daarmee steeds vollediger worden. De gezondheidsraad zal ons over de huidige stand van zaken op dit punt nog in april adviseren. Het ECDC geeft aan dat de individuele bescherming van een eerder doorgemaakte infectie voor ongeveer 6 maanden na die infectie aanwezig is. In diverse landen, zoals Oostenrijk en Denemarken, waar gebruik wordt gemaakt van een herstelbewijs worden data verzameld over de invloed van herstel op transmissie. Ten slotte geldt in Nederland een andere situatie dan voor veel andere gebieden in de wereld. Zo worden in Nederland momenteel drie verschillende vaccins ingezet, en zijn er verschillende mutaties van het COVID-19 virus bekend. De resultaten van de onderzoeken die in de verschillende landen zijn uitgevoerd, zijn daarom niet één op één toe te passen in Nederland.

Vraag 11:

In de appreciatie wordt gesteld dat de inzet zou moeten zijn dat bewijzen die elders ontwikkeld worden niet leiden tot een indirecte vaccinatieplicht voor het bezoek aan non-EU landen, zo lezen de leden van de VVD-fractie. Hoe is het kabinet voornemens deze inzet vorm te geven? Kan worden

aangegeven welke overwegingen bij deze inzet spelen? Welke positie neemt Nederland in, indien zich in de toekomst situaties voordoen die tot een indirecte vaccinatieplicht leiden voor het bezoek aan een non-EU-land?

Antwoord 11:

Het kabinet acht het wenselijk te streven naar mondiale interoperabiliteit of, op zijn minst mogelijke aansluiting bij de inspanningen van bijvoorbeeld de Internationale Burgerluchtvaartorganisatie (ICAO), de International Air Transport Association (IATA) en de WHO ten aanzien van test-, vaccinatie- en/of herstelbewijzen. Aansluiting bij mondiale initiatieven kan in de toekomst reizen, wanneer dat weer mogelijk is, vergemakkelijken. Ook is de Nederlandse inzet dat bewijzen die elders ontwikkeld worden niet leiden tot een indirecte vaccinatieplicht voor het bezoek aan non-EU landen. Overigens heeft Nederland noch de EU mogelijkheden om die inzet bij non-EU landen af te dwingen.

Vraag 12:

De leden van de VVD-fractie vragen in hoeverre het vaccinatie-, test- en herstelcertificaat straks ook kan worden gebruikt om te reizen naar andere landen, of wel non-EU-landen. Welke afspraken gaat de Europese Unie dan wel Nederland daarover maken met non-EU-landen? In hoeverre is straks een Digitaal Groen Certificaat ook noodzakelijk en/of kan c.q. moet deze ook gebruikt worden voor transfer-passagiers tussen EU- en non-EU-landen?

Antwoord 12:

Het gebruik van het Digitaal Groen Certificaat buiten de Europese Unie valt niet onder het voorstel en wordt op dit moment niet geregeld. Wel zal het kabinet zich inzetten voor gelijkwaardige alternatieven voor Nederlandse reizigers. De verordening ziet op dit moment alleen op personen die zich al binnen de Unie bevinden. De (wederzijdse) erkenning van gelijkwaardige certificaten van derdelanders die geen rechtmatig verblijf in de EU hebben en zich buiten de EU bevinden is op dit moment nog onderwerp van discussie. Nederland maakt zich hier hard voor in de onderhandelingen over de EU-verordening.

Vraag 13:

Nederland werkt aan de CoronaCheck app, waarmee een testbewijs kan worden gegenereerd en getoond. De leden van de VVD-fractie vragen wat daarvan de stand van zaken is en wat de planning is. Wanneer is de verkenning gereed of hierbij voor het vaccinatiebewijs kan worden aangesloten? In hoeverre wordt ook gekeken of het herstelbewijs hier onderdeel van kan uitmaken?

Antwoord 13:

Een eerste versie van de app is inmiddels gereed en uitgetest bij de pilots toegang voor testen. Momenteel worden aan de hand van bevindingen van deze tests de apps (Coronacheck en Coronacheck scanner) verder verbeterd. Bij de doorontwikkeling wordt rekening gehouden met de mogelijke toevoeging van het «Digitaal Groen Certificaat». De Kamer wordt in de eerstvolgende stand van zaken brief geïnformeerd of voor het vaccinatiebewijs hierbij kan worden aangesloten. Het kabinet hecht eraan op basis van verschillende typen bewijzen toegang te kunnen bieden aan activiteiten en voorzieningen. Dus met een negatief testbewijs, een bewijs van vaccinatie maar ook een bewijs van herstel. De wetenschappelijke onderbouwing is nog niet volledig en daarmee onvoldoende om daar nu een besluit over te nemen. Het kabinet wacht de Europese besluitvorming af en zal daarna met een eigen afweging komen. Uw Kamer zal daarover worden geïnformeerd. Nederland pleit er in internationaal verband voor

dat er eerst meer duidelijkheid komt over de bijdrage van vaccinatie en herstel na een infectie aan de transmissie van het virus. Het OMT heeft in eerdere adviezen (104 en 105) aangegeven dat hierover meer duidelijkheid over nodig is. Er wordt op dit moment wereldwijd veel onderzoek gedaan naar de bescherming van vaccinatie tegen transmissie. De wetenschappelijke onderbouwing van die bescherming zal daarmee steeds vollediger worden. De gezondheidsraad zal ons over de huidige stand van zaken op dit punt nog in april adviseren. Het ECDC geeft aan dat de individuele bescherming van een eerder doorgemaakte infectie voor ongeveer 6 maanden na die infectie aanwezig is. In diverse landen, zoals Oostenrijk en Denemarken, waar gebruik wordt gemaakt van een herstelbewijs worden data verzameld over de invloed van herstel op transmissie.

Vraag 14:

Tenslotte vragen de leden van de VVD-fractie wanneer het Digitaal Groen Certificaat operationeel kan zijn. Zij vragen tevens wanneer een en ander in Nederland operationeel kan zijn. Wanneer wordt verwacht dat het Nederlandse digitale systeem gereed is voor gebruik? Wat is het tijdspad daarvan? Is het kabinet het met de VVD-fractie eens dat spoed gewenst is? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 14:

Ik verwijs u hiervoor graag naar het voorgaande antwoord.

Vragen en opmerkingen van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de kabinetsappreciatie betreffende het Digitaal Groen Certificaat. Genoemde leden steunen de inzet van het demissionaire kabinet grotendeels. Deze leden onderstrepen het feit dat het vrije verkeer van personen een van de fundamenteën is van de Europese Unie. Deze leden ondersteunen dan ook de inzet van dit voorstel, omdat dit vrij reizen voor personen weer mogelijk zou maken. Wel zijn deze leden van mening dat het goed waarborgen van de persoonlijke levenssfeer essentieel is en zij zien dan ook graag dat dit in de verordening wordt vastgelegd. Daarbij zijn zij van mening dat dit voorstel op Europees niveau snel behandeld moet worden, zodat de bewijzen voor de zomer 2021 al in gebruik genomen kunnen worden.

Algemene onderwerpen

Tijdspad

Vraag 15:

De leden van de D66-fractie stellen het tijdspad van de onderhandelingen aan de orde. Genoemde leden lezen dat het Portugees voorzitterschap binnen drie maanden tot een politiek akkoord wil komen. Dat zou net in lijn zijn met de motie van het lid Jetten,¹⁸ waarin wordt verzocht om de vaccinatiepaspoorten vóór de zomer 2021 in te zetten. De leden van de D66-fractie vragen of dat tijdspad nog versneld kan worden. Over drie maanden zou er vlak voor het aanvangen van de zomer een akkoord bereikt worden. Dit lijkt echter geen tijd over te laten voor deze Kamer om zich nog over het te bereiken akkoord uit te spreken. Het is niet wenselijk dat dit proces vertraging op loopt, waardoor een politiek akkoord pas in de zomer bereikt zou kunnen worden. Daarbij zijn enkele lidstaten al plannen aan het voorbereiden voor nationale coronabewijzen. Denemarken is van plan op 21 april 2021 een dergelijk bewijs te introduceren voor horeca en winkelcentra. Dit bewijs heeft ook betrekking op

¹⁸ Kamerstuk 25 295, nr. 1039

mensen die reeds gevaccineerd zijn. Te lang wachten met het implementeren van een Europees coronabewijs kan leiden tot een wildgroei aan nationale coronabewijzen die onvoldoende met elkaar communiceren, wat de coördinatie tussen lidstaten verder bemoeilijkt. Wat is de opvatting van het kabinet hierover?

Antwoord 15:

Het kabinet is het eens met de D66-fractie dat het voorstel zo snel mogelijk dient te worden aangenomen om een lappendeken van initiatieven op de interne markt te voorkomen. Snelle aanname van het voorstel geeft de Unie en haar lidstaten voldoende tijd om de nodige praktische en technische voorbereidingen te treffen, zodat de verordening zo snel mogelijk kan ingaan. Gezien de vele technische en praktische voorbereidingen die nodig zijn, acht het kabinet het niet haalbaar dit proces verder te versnellen. Wel is het zo dat naast de voorbereidingen in regelgeving, parallel in EU-verband ook de technische voorbereidingen plaatsvinden. De technische voorbereidingen op nationaal niveau houden zoveel mogelijk rekening met de voorbereidingen in EU-verband. Vice versa wordt Nederlandse expertise ingezet bij de Europese technische voorbereiding.

Vraag 16:

De leden van de D66-fractie lezen daarnaast in de kabinetsreactie dat het voorstel van de Europese Commissie wordt beschouwd als de uitvoering van de motie van het lid Jetten.¹⁹ Deze leden gaan er vanuit dat momenteel wordt gewerkt aan het opzetten van een nationaal vaccinatiebewijs en dat zodra deze klaar is en het verantwoord is om deze te gebruiken, dit vaccinatiebewijs ook direct in Nederland wordt ingezet. De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport gaf immers in het plenaire debat over de ontwikkelingen rondom het coronavirus van 24 maart jongstleden aan: «we zullen zorgen dat we er technisch klaar voor zijn op het moment dat we het zouden kunnen gaan gebruiken.»²⁰ Klopt het dat de voorbereidingen van het nationale vaccinatiebewijs, als onderdeel van een breder bewijs van niet besmettelijkheid, doorgaan, ondanks de ontwikkelingen op Europees niveau?

Antwoord 16:

Zoals in de Kamerbrief van 8 maart jl. (Kamerstuk 25 295, nr. 1032) is aangegeven, wil het kabinet een vaccinatiebewijs als onderdeel van het Digitaal Groen Certificaat ontwikkelen om internationaal reizen te faciliteren deze zomer. Dit is ook in lijn met de motie van 10 maart jl. van het lid Jetten, die de regering verzoekt om zo snel mogelijk het coronapaspoort in te voeren en in ieder geval niet te wachten tot de zomer. Daarom is het kabinet bezig met de technische voorbereidingen hiervoor. Dit Digitaal Groen Certificaat zal gebruikt kunnen worden om te reizen binnen de EU daar waar de epidemiologische situatie dit toelaat. Er zijn echter, zoals gemeld in de Kamerbrief van 8 maart jl., nog een aantal voorwaarden voordat het bewijs ook in Nederland ingezet kan worden. Zo moet er eerst meer duidelijkheid zijn over het effect van vaccineren op virustransmissie en het effect van doorgemaakte COVID-19 op virustransmissie. Tevens moeten het vaccinatiebewijs en het herstelbewijs niet discriminerend werken.

Horizonbepaling

Vraag 17:

¹⁹ Idem

²⁰ Handelingen II 2020/21, nr. 61, Debat over de ontwikkelingen rondom het coronavirus

De leden van de D66-fractie lezen dat de Europese Commissie wijst op het feit dat de bepalingen van de voorgestelde verordeningen moeten worden opgeschort zodra de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) aangeeft dat de COVID-19-pandemie voorbij is. Tegelijkertijd geeft de Europese Commissie aan dat de toepassing ervan moet worden hervat indien de WHO een nieuwe internationale gezondheids crisis (*public health emergency of international concern*) afkondigt als gevolg van een uitbraak van SARS-CoV-2, een variant daarvan, of soortgelijke besmettelijke ziekten met epidemisch potentieel. De leden van de D66-fractie zetten hier vraagtekens bij. Deze verordening is een zwaar instrument, waardoor de Europese vrijheden van burgers kunnen worden aangetast. Zij zijn dan ook van mening dat het coronabewijs enkel voor de huidige pandemie gebruikt moet worden en na afloop van deze pandemie niet opgeschort dient te worden, maar moet komen te vervallen. Deelt het kabinet deze opvatting en zo ja, hoe gaat hij zich daarvoor inzetten?

Antwoord 17:

Het kabinet acht het onwenselijk dat dit instrument kan worden ingezet voor andere epidemieën of pandemieën en zet zich er voor in een verordening aan te nemen met een geldigheidsduur van 12 maanden. Mocht de epidemiologische situatie in Europa het noodzakelijk maken dat de geldigheidsduur van de verordening wordt verlengd, dan is het de wens van het kabinet dat de Commissie met een wetsvoorstel komt om dit te regelen. Europese lidstaten steunen in overgrote meerderheid de Nederlandse inzet hierop.

Vraag 18:

Ten tweede lezen de leden van de D66-fractie in het voorstel dat de verloopdatum van deze verordening aan de wereldwijde epidemiologische situatie gekoppeld zou worden, door deze af te laten lopen als de WHO verklaart dat het einde van de pandemie is aangebroken. De pandemie kan echter nog jaren duren, vooral op andere continenten.²¹ Andere landen laten daarnaast zien dat bij een hoge vaccinatiëgraad, bewijzen wellicht ook niet meer nodig zijn omdat het aantal infecties aanzienlijk daalt. Graag zouden genoemde leden zien dat een horizonbepaling in de verordening wordt opgenomen, om zo een eindpunt in de wetgeving vast te leggen. Na dat punt zou de wet dus volledig moeten vervallen, en niet opgeschort worden. Wat is het standpunt van het kabinet over een dergelijke horizonbepaling? Is het kabinet bereid dit een prioriteit te maken in zijn inbreng in de discussie in Brussel? Welke einddatum acht het kabinet geschikt?

Antwoord 18:

Het kabinet zet zich ervoor in een verordening aan te nemen met beperkte geldigheidsduur zoals 12 maanden, met een tussentijdse evaluatie van de effectiviteit. Het kabinet acht het van essentieel belang dat de verordening niet kan worden opgeschort op basis van uitspraken van de Directeur-Generaal van de Wereld Gezondheidsorganisatie. Europese lidstaten steunen in overgrote meerderheid de Nederlandse inzet hierop. In de meest recente versie van de verordening is de kabinetsinzet hierover overgenomen.

Vaccinatiecertificaten

Vraag 19:

Over het vaccinatiecertificaat lezen de leden van de D66-fractie dat het kabinet het certificaat pas wil gaan gebruiken nadat uit wetenschappelijk

²¹ Volkskrant, datum onbekend, «Zolang er corona is in Afrika, loopt de hele wereld gevaar»
Zolang er corona is in Afrika, loopt de hele wereld gevaar (volkskrant.nl)

onderzoek is gebleken dat vaccinatie ook daadwerkelijk besmettelijkheid tegen gaat. Er wordt gesteld dat een vaccinatiebewijs een gelijkwaardig alternatief moet zijn voor een negatieve testuitslag. Het Amerikaanse Centers for Disease Control and Prevention (CDC) meldt op 29 maart jl. dat op basis van een grote studie het risico op infectie bij mRNA-vaccins met 90% wordt gereduceerd.²² Ook het Europees Centrum voor ziektepreventie en -bestrijding (ECDC) meldt dat een eerste Europese studie aantoont dat de transmissiekans met 30% tot wel 60% wordt verminderd. Daarnaast wordt aangegeven dat er bewijs is dat vaccinatie de virusconcentratie (*viral load*) en daarmee de symptomatische en/of asymptomatische besmetting significant reduceert.²³ Dit zijn hoopvolle signalen. Er wordt hierover momenteel advies gevraagd aan de Gezondheidsraad. Hoelang is het kabinet echter bereid hierop te wachten? Hoe definieert het kabinet de zinsnede in zijn brief dat vaccinatiebewijzen een «gelijkwaardig alternatief» moeten zijn voor een negatieve testuitslag? Wat wordt bedoeld met de term «gelijkwaardig»? Met name in het licht dat antigeen sneltesten in 58% tot 72% van de gevallen een persoon met COVID-19 kunnen detecteren²⁴ en dat herstelbewijzen ook geen 100% uitsluitel geven over een kans op besmetting.

Antwoord 19:

Zoals in de vraag wordt aangegeven lijken de eerste resultaten van de onderzoeken over het effect van vaccinatie op transmissie positief te zijn. De Gezondheidsraad is op 2 maart jl. gevraagd om een uitspraak te doen over het effect van vaccineren op transmissie aan de hand van de huidige stand van de wetenschap en om dit ook in relatie te stellen tot de internationale ontwikkelingen. Dit advies wordt in de loop van april verwacht. Om (in)directe vaccinatieplicht te voorkomen, moet een recent negatief testbewijs – of mogelijk een herstel bewijs na een doorgemaakte infectie – als alternatief beschikbaar zijn. Nederland pleit er in internationaal verband voor dat er eerst meer duidelijkheid komt over de bijdrage van vaccinatie en herstel na een infectie aan de transmissie van het virus. Het OMT heeft in eerdere adviezen (104 en 105) aangegeven dat hierover meer duidelijkheid over nodig is. Er wordt op dit moment wereldwijd veel onderzoek gedaan naar de bescherming van vaccinatie tegen transmissie. De wetenschappelijke onderbouwing van die bescherming zal daarmee steeds vollediger worden. De gezondheidsraad zal ons over de huidige stand van zaken op dit punt nog in april adviseren. Het ECDC geeft aan dat de individuele bescherming van een eerder doorgemaakte infectie voor ongeveer 6 maanden na die infectie aanwezig is. In diverse landen, zoals Oostenrijk en Denemarken, waar gebruik wordt gemaakt van een herstelbewijs worden data verzameld over de invloed van herstel op transmissie.

Het is echter niet mogelijk om een kwantitatieve uitspraak te doen over de mate van gelijkwaardigheid van deze alternatieven. Het gaat om het bewust aanvaarden van een mogelijk restrisico als een geaccepteerde marge, gelet op de grote belangen die hier spelen voor de maatschappij.

Vraag 20:

²² CDC Centers for Disease Control and Prevention, 29 maart 2021, «CDC Real-World Study Confirms Protective Benefits of mRNA COVID-19 Vaccines» <https://www.cdc.gov/media/releases/2021/p0329-COVID-19-Vaccines.html>

²³ ECDC European Centre for Disease Prevention and Control, 29 maart 2021, «Risk of SARS-CoV-2 transmission from newly-infected individuals with documented previous infection or vaccination» <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/sars-cov-2-transmission-newly-infected-individuals-previous-infection>

²⁴ Cochrane, J. Dinnes c.s, 24 maart 2021, «How accurate are rapid tests for diagnosing COVID-19?» https://www.cochrane.org/CD013705/INFECTN_how-accurate-are-rapid-tests-diagnosing-covid-19

De leden van de D66-fractie zijn verder benieuwd naar de Europese afstemming over de mate van besmettelijkheid na vaccinatie. Waarom heeft het kabinet dit aan de Nederlandse Gezondheidsraad gevraagd? Waarom wordt dit niet in Europees verband onderzocht? Waarom worden de adviezen van de ECDC, in samenspraak met de CDC in de VS, hier niet als standaard genomen? Hoe staan andere Europese landen tegenover de opvatting dat dit pas gebruikt kan worden als bewezen is dat met vaccinaties de besmettelijkheid wordt tegengegaan? Vooral omdat andere lidstaten, zoals Denemarken vanaf 21 april, vaccinatiebewijzen al gaan inzetten?

Antwoord 20:

De Gezondheidsraad is gevraagd wat de verwachting is over het effect van vaccinatie op de transmissie van SARS-CoV-2 in Nederland en ook hoe dit moet worden beoordeeld in de internationale context waarin verspreiding kan blijven plaatsvinden. Het ECDC heeft op 29 maart jl. een technisch rapport gepubliceerd dat een review bevat van beschikbare wetenschappelijke studies met betrekking tot transmissie na vaccinatie en eerdere besmetting. In deze publicatie geeft het ECDC aan dat er aanwijzingen zijn dat vaccinatie de viral load en symptomatische/asymptomatische infecties bij gevaccineerde personen significant vermindert. Dit zou zich kunnen vertalen in verminderde overdracht. De werking verschilt echter per vaccin en doelgroep. Het ECDC geeft echter ook aan dat de follow-up-periodes van gevaccineerde personen nog niet lang genoeg zijn om conclusies te trekken over de duur van de bescherming tegen infectie op lange termijn. Of lidstaten een vaccinatiebewijs accepteren als bijvoorbeeld alternatief voor een negatief testbewijs en/of quarantaine voor inkomende reizigers is aan de lidstaten zelf. Het kabinet is van mening dat hiervoor eerst meer wetenschappelijk bewijs beschikbaar dient te zijn met betrekking tot de rol van vaccinatie op transmissie. Ten slotte dat resultaten van de onderzoeken die in de verschillende landen zijn uitgevoerd, niet één op één toe te passen zijn in Nederland vanwege de verschillen in vaccins die wereldwijd gebruikt worden.

Vraag 21:

Met betrekking tot het verstrekken van vaccinatiecertificaten lezen de leden van de D66-fractie tevens dat de relevante nationale autoriteiten dit certificaat mogen verstrekken aan personen die een door het Europees Geneesmiddelen Agentschap (EMA) goedgekeurd vaccin hebben gehad, of een vaccin dat op de WHO-lijst staat. Wat betekent dit voor burgers van de Europese Unie die het Spoutnik vaccin hebben gehad? Hebben zij toegang tot een vaccinatiebewijs? Tot slot vragen de leden van de D66-fractie wat dit precies betekent voor personen die in een ander EU-land een vaccinatie hebben gekregen. Zij vragen tevens wat dit betekent voor Europese burgers die buiten de EU gevaccineerd zijn. Kunnen zij ook bij hun nationale autoriteiten een certificaat aanvragen? Hoe gaat het kabinet erop toezien dat, in het complexe netwerk van de EU, waarin burgers in verschillende landen wonen en werken, er niemand tussen wal en schip valt met betrekking tot het vaccinatiebewijs?

Antwoord 21:

Wanneer de verordening van kracht is, regelt het dat lidstaten elkaars certificaten moeten erkennen wanneer deze certificaten gebaseerd zijn op een vaccin welke is goedgekeurd door het EMA. Wanneer een Europese burger wordt gevaccineerd in een van de lidstaten, is de lidstaat verplicht om automatisch of op verzoek een certificaat uit te geven volgens de verordening. De Europese Commissie stelt in de verordening voor om lidstaten nationaal te laten beslissen vaccinatiestatussen te accepteren gebaseerd op vaccins die op basis van een noodverordeningen van

andere lidstaten zijn goedgekeurd. Binnen de EU is hier nog geen consensus over, verschillende lidstaten staan hier anders in. Nederland pleit wel voor harmonisatie in de EU op dit gebied.

Testcertificaten

Vraag 22:

De leden van de D66-fractie steunen van harte de inzet van zowel vaccinatie- als testcertificaten, om zo de eventuele discriminerende werking en vaccinatieplicht van deze verordening tegen te gaan. Het baart genoemde leden wel zorgen dat zij in de appreciatie niets teruglezen over de kosten van de testen. Het kan niet zo zijn dat vaccinaties gratis verstrekt worden door de GGD, maar dat testen die toegang verlenen tot een testcertificaat voor hoge prijzen door private aanbieders worden verstrekt. Hoe gaat het kabinet waarborgen dat deze testen voor iedereen betaalbaar blijven op belangrijke knooppunten zoals treinstations, havens enzovoorts?

Antwoord 22:

Deze problematiek heeft de aandacht, maar over de precieze uitwerking kan het kabinet uw Kamer nog geen uitsluitsel geven. Het gaat in potentie om een grote hoeveelheid testen per dag (ca. 30.000–160.000 testen per dag). Nederland zet zich ervoor in dat de verordening ruimte blijft laten aan lidstaten om eventueel kosten aan reizigers door te rekenen voor testen. Voor de nationale invulling van het rekenen van kosten voor testen voor internationaal reizen zal het kabinet een standpunt innemen wanneer ook besloten wordt over de inzet van testbewijzen vanaf mei voor toegang tot nationale voorzieningen. Wat betreft de kosten van het Digitaal Groen Certificaat – dat zowel een vaccinatiebewijs, een testbewijs of een herstelbewijs kan omvatten – zet het kabinet zich ervoor in dat lidstaten de ruimte houden om het certificaat zelf gratis of tegen een kosteneffectief tarief te verstrekken. Wanneer besluitvorming over de nationale inzet van het Digitaal Groen Certificaat aan de orde is, zal het kabinet de Kamer informeren over de nationale invulling hiervan.

Herstelbewijs

Vraag 23:

De leden van de D66-fractie vragen ook met betrekking tot het herstelbewijs op welk onderzoek het kabinet de beslissing over het al dan niet gebruiken van dit instrument wil baseren, en welk tijdspad het kabinet hiervoor verwacht. Met name omdat het OMT momenteel adviseert dat een geregistreerde positieve testuitslag of een positieve serologische test niet bruikbaar zijn als vervanging van de negatieve NAAT(PCR)-test. Zijn er lidstaten die juist wetenschappelijke adviezen krijgen dat het herstelbewijs wél ingezet kan worden? Zo ja, welke landen zijn dat en hoe organiseren deze landen dit «herstelbewijs»? Overwegen zij dit wel toe te voegen aan het Europese bewijs? Ook vragen deze leden of dit herstelbewijs uiteindelijk met terugwerkende kracht verstrekt kan worden. Zo ja, hoe wordt dit dan uitgevoerd?

Antwoord 23:

Het Europees Centrum voor ziekte preventie en bestrijding (ECDC) geeft aan dat van personen die onlangs zijn hersteld van een COVID-19-infectie, een certificaat dat hun herstel bevestigt binnen de afgelopen 180 dagen (niet eerder afgegeven dan elf dagen nadat een persoon zijn eerste RT-PCR, LAMP of RADTs SARS-CoV-2 positief testresultaat) kan worden geaccepteerd als het equivalent van de SARS-CoV-2 negatieve test. Dit advies is gebaseerd op het feit dat individuen RT-PCR-positief kunnen blijven gedurende 10 dagen na de diagnose, maar het is onwaarschijnlijk

dat ze na 10 dagen besmettelijke virusdeeltjes zullen dragen. Bewijs uit observationele en immunologische onderzoeken wijst op een bescherming tegen herinfectie of een immunologisch geheugen in het bereik van drie tot acht maanden na infectie. Maar meer longitudinale observationele studies zijn nodig om de feitelijke bescherming die door het immuunsysteem wordt geboden beter te definiëren en de duur van een dergelijke bescherming vast te stellen. In het licht van het beschikbare bewijs is het, volgens het ECDC, redelijk om te overwegen om de vereisten voor quarantaine en testen bij personen die in de afgelopen 180 dagen hersteld zijn van een door laboratoriumonderzoek bevestigde SARS-CoV-2-infectie. Er ontbreekt echter momenteel bewijs over de bescherming van eerdere immuniteit tegen de verschillende mutaties en dit advies kan veranderen wanneer dergelijk bewijs beschikbaar komt. We zien momenteel ook bij de bespreking van deze verordening in Brussel dat veel lidstaten het te vroeg vinden voor het in gebruik nemen van het herstelcertificaat.

Privacy- en veiligheidswaarborgen

Vraag 24:

De leden van de D66-fractie lezen dat persoonsgegevens voor de uitgifte van certificaten niet langer bewaard mogen worden dan noodzakelijk. Zij steunen de inzet van het kabinet dat deze termijn gespecificeerd dient te worden. Daarbij hechten deze leden er veel waarde aan dat persoonsgegevens niet door de autoriteiten van lidstaten van bestemming bewaard mogen worden. Deze leden zouden graag zien dat dit in de verordening wordt vastgelegd.

Antwoord 24:

De persoonsgegevens die ingevolge de verordening zijn verwerkt met het oog op de uitgifte van certificaten mogen in ieder geval niet langer worden bewaard dan noodzakelijk voor de uitoefening van het recht op vrij verkeer door betrokkene. Het voorstel regelt voorts dat persoonsgegevens door de bevoegde autoriteiten van lidstaten van bestemming mogen worden verwerkt om de certificaten en de authenticiteit daarvan te verifiëren, doch dat deze gegevens niet mogen worden bewaard door deze autoriteiten. Dit wordt zowel in de preambule genoemd als in het operationele deel van de verordening.

Het voorstel regelt verder niet op welke wijze deze certificaten op nationaal niveau mogen worden ingezet. De Europese technische voorbereidingen die reeds zijn gestart zijn vooral bedoeld voor het digitaal authenticeren, valideren van de certificaten bij grenspassage.

Toepassing van de verordening

Vraag 25:

De leden van de D66-fractie lezen dat het kabinet het positief acht dat een voorschrift in het voorstel ten aanzien van de toepassing van het certificaat ontbreekt. Kunnen genoemde leden hieruit opmaken dat lidstaten zelf bepalen waarvoor het bewijs wordt ingezet? Betekent dit dat het bijvoorbeeld voor Nederland mogelijk wordt het bewijs ook te gebruiken voor de heropening van de horeca, maar dat Frankrijk ze alleen voor grensoverschrijdende bewegingen wil gebruiken? Hoe wil het kabinet dit coördineren?

Antwoord 25:

Dit voorstel voorziet enkel in de oprichting van een interoperabel systeem en niet in voorwaarden voor de inzet van het Digitaal Groen Certificaat. Gezien het ontbreken van wetenschappelijk bewijs voor herstel- en

vaccinatiebewijzen, acht het kabinet het van belang dat lidstaten zelf de mogelijkheid behouden te besluiten over inzet de certificaten mits zij de beginselen van het EU-recht eerbiedigen. Wanneer er in de toekomst meer bekend is over de mogelijke wetenschappelijke onderbouwing kan wel worden bekeken hoe hier meer Europese afstemming voor te vinden. Voor het kabinet is het echter wel van belang dat lidstaten de vrijheid behouden zelf te bepalen welke maatregelen er gelden voor inkomende reizigers, aangezien het doel van deze maatregelen het beschermen van de nationale volksgezondheid is.

Derlanders

Vraag 26:

De leden van de D66-fractie lezen dat het digitale groen certificaat ook beschikbaar komt voor legaal in de EU verblijvende derdelanders. In de afgelopen periode hebben deze leden herhaaldelijk aandacht gevraagd voor de positie van families en lange afstandsgeliefden. Vanwege de reisbeperkingen hebben veel familieleden en geliefden elkaar voor een lange tijd niet gezien. Het kan hier gaan om gehuwde partners, maar ook om personen met een duurzame relatie zoals geformuleerd in de regeling lange afstandsgeliefden. Per maart jl. is deze groep uitgezonderd van de reisbeperkingen. De leden van de D66-fractie vragen in hoeverre deze groep ook in aanmerking komt voor een groen certificaat?

Antwoord 26:

Op dit moment voorziet de verordening voor het Digitaal Groen Certificaat in verstrekking van het certificaat aan EU-burgers en hun familieleden. Conform de bepalingen rond vrijheid van verkeer vallen hieronder: gehuwde partners of partners met een geregistreerd partnerschap; kinderen van de EU-burger of partner onder de 21 of oudere kinderen die ten laste komen van de EU-burger of partner en, ouders van de EU-burger of partner die van hen ten laste komen. De daaraan gekoppelde verordening waar ook over wordt onderhandeld, voorziet in het gebruik van het certificaat voor (andere) derdelanders die reeds legaal op het grondgebied van een lidstaat verblijven of wonen en gerechtigd zijn om naar andere lidstaten te reizen in overeenstemming met het Unierecht.

De Regeling lange afstandsgeliefden valt niet onder de reikwijdte van deze verordeningen. De erkenning van gelijkwaardige certificaten van derdelanders die geen rechtmatig verblijf in de EU hebben en zich buiten de EU bevinden is op dit moment nog onderwerp van discussie. Het kabinet maakt zich hier hard voor in de onderhandelingen over de EU-verordening.

Vragen en opmerkingen van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de kabinetsappreciatie betreffende het Digitaal Groen Certificaat. Deze leden delen nadrukkelijk het uitgangspunt dat het uitgeven van dergelijke certificaten er niet toe mag leiden dat er een (indirecte) verplichting komt tot vaccinatie als voorwaarde voor de uitoefening van vrij verkeer van personen. Daarnaast is het voor deze leden van belang dat een certificaat rekening houdt met de persoonlijke levenssfeer en een veilige omgang met (medische) persoonsgegevens. Verder mag het gebruik van een Digitaal Groen Certificaat er niet toe leiden dat de 2,5 miljoen digitaal minder vaardige Nederlanders niet mee kunnen doen. Ten slotte zijn de leden van de CDA-fractie van mening dat individuele lidstaten uiteindelijk zelf mogen besluiten over de wijze waarop het certificaat ingezet zal worden. Deze leden hebben daarom nog enkele vragen bij de kabinetsappreciatie.

Vraag 27:

Het kabinet zal zich ervoor inzetten dat het element van non-discriminatie nog duidelijker wordt benoemd in de verordening. De leden van de CDA-fractie vragen wat hierbij precies de inzet van Nederland wordt en wat de opvatting van andere lidstaten hierin is.

Antwoord 27:

Het is voor het kabinet van belang dat Nederlanders die zich (nog) niet hebben kunnen of willen laten vaccineren zo min mogelijk beperkt worden in hun bewegingsvrijheid. Als het gaat om het reizen binnen de Unie zet het kabinet zich er voor in dat er naast een vaccinatiebewijs gelijkwaardige alternatieven beschikbaar zijn. Het huidige voorstel is daarmee in lijn, omdat het lidstaten de mogelijkheid geeft naast vaccinatiebewijzen ook testbewijzen en herstelbewijzen uit te geven en wederzijds te erkennen. Op basis van het Unierecht geldt al dat beperkingen op het vrij verkeer met als doel het beschermen van de volksgezondheid proportioneel en noodzakelijk moeten zijn. Deze voorgestelde verordening regelt, aangezien lidstaten bevoegd zijn voor het volksgezondheidsbeleid, niet dat lidstaten te allen tijde naast vaccinatiecertificaten ook testbewijzen en herstelbewijzen accepteren in hun nationaal beleid. Het voorstel biedt volgens het kabinet in de huidige versie wel voldoende mogelijkheden voor de inzet van alternatieven door lidstaten, als onderdeel van het Digitaal Groen Certificaat of in het kader van nationaal beleid. Het kabinet zal zich inzetten voor het beschikbaar zijn van gelijkwaardige alternatieven voor Nederlandse reizigers.

Vraag 28:

Momenteel lopen er nationaal en internationaal meerdere onderzoeken naar de effectiviteit van vaccineren op virustransmissie. De leden van de CDA-fractie vragen welke onderzoeken worden uitgevoerd naar de effectiviteit per toegelaten vaccin. Worden deze onderzoeken ook in Nederland uitgevoerd en gefinancierd? Op welke termijn kan de Gezondheidsraad advies geven over de transmissie na het vaccineren met de vaccins van de bedrijven Pfizer, Moderna, AstraZeneca en Janssen? Is het de verwachting dat deze informatie voor alle soorten vaccins vóór de zomer beschikbaar is? Zo niet, wat betekent dat dan voor de mogelijkheid om het Digitaal Groen Certificaat in te kunnen zetten voor de komende zomervakantie? Is het bijvoorbeeld mogelijk dat mensen die met een vaccin van Pfizer zijn gevaccineerd komende zomer wel zouden kunnen reizen, maar mensen die met een vaccin van AstraZeneca zijn gevaccineerd dat (voorlopig) niet kunnen? Zo ja, hoe wil het kabinet met een dergelijke situatie omgaan?

Antwoord 28:

De Gezondheidsraad is gevraagd wat de verwachting is over het effect van vaccinatie op de transmissie van SARS-CoV-2 in Nederland en ook hoe dit moet worden beoordeeld in de internationale context waarin verspreiding kan blijven plaatsvinden. Het advies hierover wordt eind april verwacht. Ook het RIVM volgt de ontwikkelingen. Het ECDC heeft op 29 maart jl. heeft het ECDC een technisch report gepubliceerd dat een review bevat van beschikbare wetenschappelijke studies met betrekking tot transmissie na vaccinatie en eerdere besmetting. In deze publicatie geeft het ECDC aan dat er aanwijzingen zijn dat vaccinatie de viral load en symptomatische/asymptomatische infecties bij gevaccineerde personen significant vermindert. Dit zou zich kunnen vertalen in verminderde overdracht. De werking verschilt echter per vaccin en doelgroep. Het ECDC geeft echter ook aan dat de follow-up-periodes van gevaccineerde personen nog niet lang genoeg zijn om conclusies te trekken over de duur van de bescherming tegen infectie op lange termijn.

Of lidstaten een vaccinatiebewijs accepteren als bijvoorbeeld alternatief voor een negatief testbewijs en/of quarantaine voor inkomende reizigers en of ze dan al dan niet verbinden aan het gevaccineerd zijn met bepaalde vaccins is aan de lidstaten zelf. Nederland pleit er in internationaal verband voor dat er eerst meer duidelijkheid komt over de bijdrage van vaccinatie en herstel na een infectie aan de transmissie van het virus. Het OMT heeft in eerdere adviezen (104 en 105) aangegeven dat hierover meer duidelijkheid over nodig is. Er wordt op dit moment wereldwijd veel onderzoek gedaan naar de bescherming van vaccinatie tegen transmissie. De wetenschappelijke onderbouwing van die bescherming zal daarmee steeds vollediger worden. Ten slotte geldt in Nederland een andere situatie dan voor veel andere gebieden in de wereld. Zo worden in Nederland momenteel drie verschillende vaccins ingezet, en zijn er verschillende mutaties van het COVID-19 virus bekend. De resultaten van de onderzoeken die in de verschillende landen zijn uitgevoerd, zijn daarom niet één op één toe te passen in Nederland.

Vraag 29:

Nederland werkt aan een app, de CoronaCheck app, waarmee een testbewijs kan worden gegenereerd en getoond. Op termijn zou deze app ook aangesloten kunnen worden op een vaccinatiebewijs. Hierbij wordt de persoonlijke levenssfeer van de persoon gewaarborgd, onder andere doordat op het scherm alleen een QR-code, initialen en een deel van de geboortedatum getoond zullen worden. De leden van de CDA-fractie vragen of voor het Digitaal Groen Certificaat ook dergelijke privacy waarborgen gaan gelden. Wat is de inzet van Nederland hierbij?

Antwoord 29:

Nederland heeft zich van meet af aan ingezet voor het belang van privacy bij de ontwikkeling van een Europese interoperabiliteitsoplossing. Wij hebben daarbij onderstreept dat de oplossing aan principes als data-minimalisatie, decentrale opslag van data en de niet-herleidbaarheid naar de identiteit en bewegingen van individuele personen moeten voldoen.

De Nederlandse opvattingen hebben concreet geleid tot de ontwikkeling van een Europees systeem voor Digitale Groene Certificaten waar op Europees niveau geen enkele vorm van persoonlijke gegevens centraal worden opgeslagen. Het systeem is decentraal; waarbij de informatie zich op papier (bij de burger) of de mobiele telefoon van de burger bevindt. Daarnaast wordt er ook geen data onder lidstaten uitgewisseld.

Vraag 30:

De leden van de CDA-fractie lezen dat in de verordening zal worden aangegeven dat een testcertificaat kan worden afgegeven voor alle NAAT-testen en sneltesten zoals opgenomen in Raadsaanbeveling 2021/C 24/01. In Nederland wordt echter in veel gevallen alleen de NAAT(PCR)-testuitslag geaccepteerd. Betekent dit dat voor reizen naar Nederland alleen de PCR-test mag worden gebruikt? Wat is de opvatting van andere lidstaten hierover? Betekent dit bijvoorbeeld dat de situatie kan ontstaan waarin voor reizigers van Nederland naar Spanje een sneltest genoeg is, terwijl voor reizen van Spanje naar Nederland een PCR-test vereist is?

Antwoord 30:

De implementatie van het voorstel zal verder worden gekristalliseerd zodra de onderhandelingen zijn afgerond. Op dit moment is in de meeste gevallen een negatieve NAAT-test verplicht voor inkomende reizigers uit hoogrisicogebieden. Voor reizigers per vliegtuig en veerboot geldt een aanvullende verplichting te beschikken over een sneltest van maximaal 24 uur oud voor aan boord gaan van het voertuig. De eisen die gesteld

worden voor inkomende reizigers zijn aan de lidstaten zelf om te bepalen, omdat het hier om maatregelen gaat ter bescherming van de nationale volksgezondheid.

Vraag 31:

Op dit moment geeft Nederland geen bewijzen uit waaruit blijkt dat een persoon een infectie heeft doorgemaakt en is hersteld van COVID-19, omdat er nog onvoldoende bewezen is dat hersteld zijn van een vaccinatie kan betekenen dat veilig gereisd kan worden of dat men veilig tot locaties kan worden toegelaten. De leden van de CDA-fractie vragen hoe er mee omgegaan wordt als dit eenmaal wel bewezen veilig kan. Kunnen mensen dan nog met terugwerkende kracht een dergelijk herstelbewijs krijgen? Of wordt hier niets van bijgehouden?

Antwoord 31:

Er wordt nu verkend of herstelbewijzen ingezet gaan worden om de maatschappij te openen. In die verkenning wordt ook gekeken naar de termijn waarin een herstelbewijs zou kunnen gelden. Omdat positieve uitslagen de grondslag zijn van de documentatie van een doorgemaakte infectie, zal de datum van de positieve test de geldigheid van een herstelbewijs gaan bepalen. Onderzocht wordt of mensen een herstelbewijs kunnen krijgen op basis van een positieve testuitslag in het verleden.

Vraag 32:

Het kabinet geeft aan het van belang te vinden dat rekening gehouden wordt met specifiek beleid voor personen jonger dan 18 jaar, omdat zij in Nederland (vooralsnog) niet gevaccineerd worden. De leden van de CDA-fractie vragen wat de inzet van het kabinet hierbij is. Hoe zorgt het kabinet ervoor dat met het groene certificaat gezinnen gezamenlijk op reis kunnen?

Antwoord 32:

Het kabinet acht het van belang dat er gelijkwaardige alternatieven bestaan voor personen die zich niet kunnen laten vaccineren vanwege medische redenen, niet willen laten vaccineren, bijvoorbeeld vanwege geloofsovertuigingen, of nog niet de mogelijkheid hebben gehad zich te laten vaccineren. Personen onder de 18 jaar zouden bijvoorbeeld moeten kunnen reizen met een recent negatief testbewijs. De verordening voorziet daar in, voor zolang dit noodzakelijk is gelet op de epidemiologische situatie. In Nederland zijn inkomende reizigers jonger dan 13 jaar vrijgesteld van de verplichte test voor reizigers uit hoogrisicogebieden.

Vragen en opmerkingen van de SP-fractie

Vraag 33:

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van de kabinetsappreciatie van het voorstel voor een Europees Digitaal Groen Certificaat. Zij maken zich zorgen over de epidemiologische stand van zaken, met name omdat na de zomer van 2020 de tweede golf begon. Hoe zorgt het kabinet ervoor dat de snelle ontwikkelingen met betrekking tot het groen certificaat niet leiden tot een nieuwe stijging van het aantal besmettingen? Hoe schat het kabinet het risico in met betrekking tot nieuwe virusvarianten, zoals bijvoorbeeld de zeer besmettelijke Braziliaanse variant? Wat betekent het groene certificaat voor thans geldende reisadviezen en eventuele vliegverboden? Hoe verhoudt het Europees Digitaal Groen Certificaat zich tot de Nederlandse CoronaCheck app? Wanneer worden beide naar verwachting in gebruik genomen?

Antwoord 33:

Ook met het Digitaal Groen Certificaat blijft het aan de lidstaten zelf om te bepalen welke verplichtingen zij opleggen aan inkomende reizigers om influx en verspreiding van het virus en virusvarianten te voorkomen, mits zij de beginselen van het EU-recht eerbiedigen. Op dit moment zijn inkomende reizigers per vliegtuig, boot en internationale bus en trein verplicht te beschikken over een negatieve NAAT-testuitslag. Reizigers per vliegtuig en veerboot zijn ook verplicht te beschikken over een aanvullende negatieve sneltest die maximaal 24 uur voor aan boord gaan van het voertuig is afgenomen.

Daarnaast wordt op dit moment gewerkt aan een quarantaineplicht voor reizigers uit een hoog risicogebied. Deze maatregelen helpen om verspreiding van het coronavirus door inkomende reizigers en de introductie van zorgwekkende varianten uit het buitenland tegen te gaan. Lidstaten besluiten zelf over de inzet van de certificaten. Het Digitaal Groen Certificaat heeft daarom geen directe gevolgen voor de geldende negatieve reisadviezen en de geldende vliegverboden. Eventuele opheffing van deze maatregelen is van veel factoren afhankelijk, zoals de epidemiologische situatie in Nederland, de epidemiologische situatie in het buitenland en de verspreiding van zorgwekkende varianten in het buitenland.

Op dit moment treft het kabinet de nodige technische voorbereidingen om naast testcertificaten ook vaccinatiecificaten te ondersteunen in de «CoronaCheck-app». Bij de technische voorbereidingen wordt volledig rekening gehouden met de technische specificaties van het Europese digitale groen certificaat. De inzet is er daarmee op gericht dat de app tevens kan dienen om in de praktijk invulling te geven aan de Nederlandse verstrekking van het Digitaal Groen Certificaat. Vooralsnog worden in de technische uitwerking van dit certificaat in onze nationale CoronaCheck-app geen problemen of risico's in de uitvoering voorzien. Het is de inzet van het Portugees voorzitterschap dat de verordening eind juni na afsluiting van de behandeling in trilog met het Europees Parlement wordt aangenomen. Een aantal lidstaten pleit voor een opname van een transitieperiode. Het kabinet zal ervoor pleiten deze kort te houden, zodat er voor de zomer een interoperabel systeem is.

Vraag 34:

Voorts vragen de leden van de SP-fractie of onderscheid zal worden gemaakt tussen noodzakelijke en niet-noodzakelijke reizen. Welke afwegingen worden gemaakt voor het al dan niet verplicht stellen van een negatieve test of een quarantaineperiode voor inreizigers met een groen certificaat? Hoe gaan andere lidstaten hiermee om? Hoelang zal gebruik worden gemaakt van het digitale groen certificaat en/of welke voorwaarden zijn er voor het opheffen van het gebruik van het certificaat?

Antwoord 34:

De afweging voor het instellen van een verplichte negatieve test of een quarantaineperiode is van meerdere factoren afhankelijk. Belangrijke factoren zijn hierbij de epidemiologische situatie in Nederland, de epidemiologische situatie in het buitenland en de verspreiding van zorgwekkende varianten in het buitenland. Over de toepassing van het Digitale Groen Certificaat worden in dit stadium nog geen besluiten genomen. Het is aan de lidstaten zelf om te besluiten over de inzet van het Digitaal Groen Certificaat, het is op dit moment nog onbekend wat de inzet van de verschillende lidstaten zal zijn. Het voorstel richt zich op het ontwikkelen van het technisch kader. Voor de vragen van de SP-fractie over het opheffen van gebruik van het certificaat zie antwoord 8.

Vraag 35:

De leden van de SP-fractie vinden het belangrijk dat er geen onderscheid wordt gemaakt tussen mensen die al kans hebben gehad op een vaccinatie en zij die nog niet aan de beurt zijn geweest, en dat dus ook mensen met een negatieve coronatest of immuniteit na doormaking van een infectie in aanmerking komen voor een groen certificaat.

Antwoord 35:

Het kabinet deelt de mening van de SP-fractie dat er altijd een gelijkwaardig alternatief beschikbaar moet zijn voor personen die nog niet de kans hebben gehad zich te laten vaccineren, of zich, om bijvoorbeeld medische of andere redenen, niet kunnen of willen laten vaccineren. De verordening voorziet daar in. Over de precieze invulling van het Digitaal Groen Certificaat zult u op een later moment worden geïnformeerd.

Vraag 36:

Genoemde leden hechten aan nationale bevoegdheden met betrekking tot het groen certificaat. Met betrekking tot de CoronaCheck app die in Nederland is ontwikkeld, is de toezegging gedaan dat er voor de aflezer niet duidelijk zal worden of het paspoort is gemachtigd op basis van vaccinatie, een negatieve test, of immuniteit na doormaking van een infectie. Dit is om de persoonlijke levenssfeer van de certificaathouder te beschermen en om geen onderscheid te maken. Deze leden vragen of dit voor het Europese certificaat ook kan worden gegarandeerd. Voorts vragen deze leden of andere lidstaten ook een dergelijk nationaal «coronapaspoort» hebben en hoe het daar werkt.

Antwoord 36:

Dit voorstel voorziet enkel in de oprichting van een interoperabel systeem, en niet in voorwaarden voor de inzet van het Digitaal Groen Certificaat. Gezien het ontbreken van wetenschappelijk bewijs voor herstel- en vaccinatiebewijzen, acht het kabinet het van belang dat lidstaten zelf besluiten over de inzet van het certificaat, mits zij de beginselen van het EU-recht eerbiedigen. Daarom mogen lidstaten onderscheid maken in de rechten die worden ontleend aan het certificaat, afhankelijk van de basis voor afgifte. Dit zou dus kunnen betekenen dat een land enkel testcertificaten accepteert. Hierdoor moet de basis voor afgifte van het certificaat zichtbaar zijn.

Er zijn inderdaad enkele lidstaten die op nationaal niveau gebruik maken van een coronapaspoort. Voorbeelden hiervan zijn Zweden en Denemarken, in deze landen wordt op dit moment nationaal gewerkt aan de ontwikkeling van een coronapaspoort ten behoeve van reizen, maar wellicht ook als toekomstig toegangsbewijs voor bijvoorbeeld concerten.

Vraag 37:

De leden van de SP-fractie hebben tot slot vragen over de verwerking van (medische) persoonsgegevens. Welke gegevens worden precies verwerkt en opgeslagen? Welke instanties worden in de verschillende lidstaten verantwoordelijk voor het verwerken van deze persoonsgegevens? Hebben zij hier voldoende ervaring mee? Wie heeft toegang tot de gegevens? Worden alleen gegevens die essentieel zijn voor het doel opgeslagen? Welke mogelijkheden biedt de verordening voor het opslaan van deze gegevens en op welke wijze gaat het kabinet zich inzetten voor een nadere specificering van de bewaartermijn? Welke eventuele risico's voorzien deskundigen met betrekking tot het verwerken van (medische) persoonsgegevens? Kan worden gegarandeerd dat de gegevens alleen voor dit doel worden gebruikt en dat indien er sprake is van een nieuw doel, hier altijd goedkeuring van de Kamer vereist is?

Antwoord 37:

In lijn met het beginsel van dataminimalisatie bevatten de certificaten een beperkte set persoonsgegevens. In de Verordening zijn de categorieën (persoons)gegevens genoemd die op de certificaten mogen worden opgenomen, bepaald. Dit zijn dezelfde categorieën gegevens voor de verschillende certificaten, namelijk gegevens betreffende de identificatie van betrokkene, het desbetreffende vaccin of test en metadata betreffende de identificatie van het certificaat of afgevende autoriteit. In de bijlage bij de verordening worden de gegevens per type certificaat nader beschreven. Dit zijn de gegevens die op zijn minst nodig zijn om een certificaat wederzijds te kunnen verifiëren en accepteren voor alléén het doel reizen (grenspassage). De Verordening geeft niet aan welke instanties verantwoordelijk zijn voor de uitgifte en verificatie van de certificaten. Dit is namelijk per EU lidstaat verschillend. Wel bepaalt de Verordening dat de autoriteiten die bevoegd zijn om de certificaten uit te geven, als verwerkingsverantwoordelijke in de zin van de AVG worden aangemerkt. Dit betekent dat deze autoriteiten passende maatregelen moeten treffen, bijvoorbeeld wat betreft de toegang tot of gebruik van de gegevens en/of naleving van de bewaartermijnen, om te waarborgen dat de verwerking van persoonsgegevens in overeenstemming met de AVG wordt uitgevoerd.

Meer in het algemeen is de AVG van toepassing op de verwerking van persoonsgegevens overeenkomstig de Verordening. De doelen waarvoor de gegevens mogen worden verwerkt, namelijk de uitgifte en de verificatie van de certificaten, zijn in de Verordening bepaald en kunnen dan ook uitsluitend aangepast worden door de Europese wetgever, waardoor betrokkenheid van uw Kamer gegarandeerd is.

Op Europees niveau worden geen persoonsgegevens centraal opgeslagen, alleen codes waarmee de echtheid en de geldigheid van een certificaat kunnen worden vastgesteld. Op nationaal niveau worden ook geen concessies gedaan op privacy en informatie veiligheid. De tijdelijke wet die hierop toeziet met betrekking tot testbewijzen wordt binnenkort aan de Tweede Kamer aangeboden.

Vragen en opmerkingen van de GroenLinks-fractie

De leden van de GroenLinks-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de kabinetsappreciatie met betrekking tot het Digitaal Groen Certificaat. Genoemde leden zijn verheugd te lezen dat de Europese Commissie voornemens is te verzekeren dat het introduceren van het digitale groen certificaat niet mag leiden tot een (indirecte) verplichting tot vaccinatie als voorwaarde voor het uitoefenen van het recht op vrij verkeer en personen. Daarnaast vinden de leden van de GroenLinks-fractie het belangrijk dat de certificaten die in alle Europese lidstaten worden afgegeven en erkend, de mogelijkheid moeten bieden om te laten zien of een persoon gevaccineerd, getest dan wel hersteld is van Covid-19.

Vraag 38:

Wel hebben de leden van de GroenLinks-fractie nog een aantal vragen. De kabinetsappreciatie specificeert dat de voorgestelde verordening lidstaten verplicht tot de afgifte en erkenning van certificaten inzake Covid-19 vaccinatie, -testen en -herstel. Genoemde leden merken echter op dat het huidige voorstel slechts voorziet in de wederzijdse erkenning van certificaten in de Europese Unie. Het voorstel laat de mogelijkheden om restrictievereisten op te leggen echter volledig aan de lidstaten. Deze leden vragen daarbij of het kabinet hier ruimte ziet om de Europese Commissie te verzoeken bredere verplichtingen op te stellen die ervoor kunnen zorgen dat de verschillende lidstaten deze certificaten eenduidig behandelen. Hoe is het kabinet voornemens te verzekeren dat negatieve

testbewijzen en positieve vaccinatiebewijzen in alle lidstaten worden geaccepteerd? De leden van de GroenLinks-fractie zouden ervoor willen waken dat er lidstaten zijn die alleen een positief vaccinatiebewijs accepteren als toegangsbewijs. Deelt het kabinet deze opvatting?

Antwoord 38:

Dit voorstel voorziet enkel in de oprichting een interoperabel systeem, en niet in voorwaarden voor de inzet van het Digitaal Groen Certificaat. Gezien het ontbreken van wetenschappelijk bewijs over immuniteit en transmissie na vaccinatie en herstel, acht het kabinet het van belang dat lidstaten zelf besluiten over de inzet van het certificaat mits zij de beginselen van het EU-recht eerbiedigen.

Nederland pleit er in internationaal verband voor dat er eerst meer duidelijkheid komt over de bijdrage van vaccinatie en herstel na een infectie aan de transmissie van het virus. Het OMT heeft in eerdere adviezen (104 en 105) aangegeven dat hierover meer duidelijkheid over nodig is. Er wordt op dit moment wereldwijd veel onderzoek gedaan naar de bescherming van vaccinatie tegen transmissie. De wetenschappelijke onderbouwing van die bescherming zal daarmee steeds vollediger worden. De gezondheidsraad zal ons over de huidige stand van zaken op dit punt nog in april adviseren. Het ECDC geeft aan dat de individuele bescherming van een eerder doorgemaakte infectie voor ongeveer 6 maanden na die infectie aanwezig is. In diverse landen, zoals Oostenrijk en Denemarken, waar gebruik wordt gemaakt van een herstelbewijs worden data verzameld over de invloed van herstel op transmissie. Wij houden deze ontwikkelingen in de gaten.

Wanneer er in de toekomst meer bekend is over transmissie na immuniteit na herstel of vaccinatie kan wel worden bekeken hier meer Europese afstemming voor te vinden. Voor het kabinet is het echter wel van belang dat lidstaten de vrijheid behouden zelf te bepalen welke maatregelen er gelden voor inkomende reizigers, gezien het doel van deze maatregelen het beschermen van de nationale volksgezondheid is.

Vraag 39:

De leden van de GroenLinks-fractie hebben tevens vragen over de tijdlijn. Het kabinet geeft aan dat het voor hem van belang is dat aan «lidstaten voldoende tijd en middelen geboden worden voor het faciliteren van de uitgifte van dergelijke bewijzen». Genoemde leden vragen hierbij wat het kabinet verstaat onder «voldoende tijd», om hoeveel maanden of weken gaat dit? Ook vragen deze leden wat het kabinet verstaat onder «voldoende middelen»? Zou het kabinet dit verder kunnen specificeren?

Antwoord 39:

Het is de inzet van het Portugees voorzitterschap dat de verordening eind juni na afsluiting van de behandeling in trilog met het Europees Parlement wordt aangenomen. Een aantal lidstaten pleit voor een opname van een transitieperiode. Het kabinet zal ervoor pleiten deze kort te houden, zodat er voor de zomer een interoperabel systeem is. Vanuit de Commissie worden er ondersteuning en gelden beschikbaar gesteld die lidstaten kunnen aanspreken voor het ontwikkelen van een interoperabel systeem.

Vraag 40:

Daarnaast vragen de leden van de GroenLinks-fractie of het kabinet voornemens is zich op EU-niveau in te zetten om ervoor te zorgen dat de testcapaciteit in alle lidstaten toegankelijk en tegen een redelijke prijs beschikbaar is. Genoemde leden beschouwen betaalbare en toegankelijke testcapaciteit immers als een cruciaal onderdeel van het waarborgen van non-discriminatie als een negatief testbewijs een voorwaarde voor vrij

verkeer van personen is. Deelt het kabinet deze opvatting? Zo ja, hoe gaat het kabinet zich inzetten om dit te waarborgen?

Antwoord 40:

Het is aan de lidstaten om hun eigen beleid in te richten met betrekking tot testcapaciteit. Wel verplicht het voorstel de lidstaten tot het uitgeven van testcertificaten. Nederland zet zich ervoor in dat de verordening ruimte blijft laten aan lidstaten om eventueel kosten door te rekenen aan reizigers voor testen. Voor de nationale invulling van het rekenen van kosten voor testen voor internationaal reizen zal het kabinet een standpunt innemen wanneer ook besloten wordt over de inzet van testbewijzen vanaf mei voor toegang tot nationale voorzieningen. Wat betreft de kosten van het Digitaal Groen Certificaat – dat zowel een vaccinatiebewijs, een testbewijs of een herstelbewijs kan omvatten – zet het kabinet zich ervoor in dat lidstaten de ruimte houden om het certificaat zelf gratis of tegen een kosten reflectief tarief te verstrekken.

Vraag 41:

De leden van de GroenLinks-fractie zijn daarnaast verheugd te lezen dat het kabinet zich ervoor zal inzetten dat het element van non-discriminatie nog duidelijker wordt benoemd in de verordening. Deze leden vragen hierbij wat specifiek de inzet van het kabinet is. Zij vragen tevens welk doel het kabinet voor zichzelf heeft gesteld met betrekking tot het verzekeren van non-discriminatie.

Antwoord 41:

Het is voor het kabinet van belang dat Nederlanders die zich (nog) niet hebben kunnen of willen laten vaccineren zo min mogelijk beperkt worden in hun bewegingsvrijheid. Als het gaat om het reizen binnen de Unie zet het kabinet zich er voor in dat er naast een vaccinatiebewijs gelijkwaardige alternatieven beschikbaar zijn. Het huidige voorstel is daarmee in lijn omdat het lidstaten de mogelijkheid geeft naast vaccinatiebewijzen ook testbewijzen en herstelbewijzen uit te geven en wederzijds te erkennen. Op basis van het Unierecht geldt al dat beperkingen op het vrij verkeer met als doel het beschermen van de volksgezondheid proportioneel en noodzakelijk moeten zijn. Deze voorgestelde verordening regelt, aangezien lidstaten het volksgezondheidsbeleid bepalen, niet dat lidstaten te allen tijde naast vaccinatiecertificaten ook testbewijzen en herstelbewijzen accepteren in hun nationaal beleid. Het voorstel biedt volgens het kabinet in de huidige versie wel voldoende mogelijkheden voor de inzet van alternatieven door lidstaten, vanwege de mogelijkheid van herstel en testbewijzen, als onderdeel van het Digitaal Groen Certificaat of in het kader van nationaal beleid. Het kabinet zal zich inzetten voor het beschikbaar zijn van gelijkwaardige alternatieven voor Nederlandse reizigers daar waar dat met een wetenschappelijke onderbouwing mogelijk is.

Vraag 42:

De leden van de GroenLinks-fractie hebben daarnaast nog enkele vragen betreffende de persoonlijke levenssfeer. Genoemde leden zijn van mening dat het niet mogelijk moet zijn voor de autoriteiten die de certificaten afgeven om de persoonsgegevens geassocieerd met deze certificaten op te slaan in een centrale database. Deelt het kabinet deze opvatting? Zo ja, gaat het kabinet zich inzetten voor een verbod op centrale dataopslag op Europees niveau of het niveau van de lidstaten om te garanderen dat lidstaten geen database van persoonsgegevens kunnen creëren waarin te zien is wie op welk moment getest of gevaccineerd is? Genoemde leden hebben zorgen omtrent het digitale groene certificaat en het eventuele gebruik hiervan voor massasurveillance. Deze leden vragen daarom of het kabinet, om een systeem van massasurveillance te voorkomen,

voornemens is ervoor te zorgen dat niemand een melding krijgt of kan zien, ook de uitgevende autoriteit niet, waar en wanneer personen hun digitale groene certificaat laten scannen? Deelt het kabinet voorts de mening dat het voor een land van bestemming enkel en alleen nodig is om te verifiëren of iemand in het bezit is van een geldig certificaat en er geen reden is om welke informatie dan ook hieromtrent op te slaan, bijvoorbeeld of iemand is gevaccineerd of getest? Bevat het voorstel zoals dat er nu ligt een duidelijk verbod op het onnodig opslaan van informatie door bestemmingslanden? Is het kabinet bereid om zich daarvoor in te zetten?

Antwoord 42:

Nederland heeft zich van meet af aan ingezet voor het belang van privacy bij de ontwikkeling van een Europese interoperabiliteitsoplossing. Wij hebben daarbij onderstreept dat de oplossing aan principes als data minimalisatie, decentrale opslag van data en de niet-herleidbaarheid naar de identiteit en bewegingen van individuele personen moet voldoen.

De Nederlandse opvattingen hebben concreet geleid tot de ontwikkeling van een Europees systeem voor Digitale Groene Certificaten waarbij op Europees niveau geen enkele vorm van persoonlijke gegevens centraal worden opgeslagen. Het systeem is decentraal; waarbij de informatie zich op papier (bij de burger) of de mobiele telefoon van de burger bevindt. Daarnaast wordt er ook geen data tussen lidstaten uitgewisseld.

Er is niet voorzien in een centrale gegevensopslag. Er is geen enkele grondslag voor het gebruik van het certificaat ten behoeve van massasurveillance in de door de leden bedoelde zin. Zoals reeds vermeld mogen de gegevens die ingevolge de verordening zijn verwerkt, niet langer worden bewaard dan noodzakelijk voor de uitoefening van het recht op vrij verkeer door betrokkene. Het voorstel (artikel 9) regelt voorts dat de gegevens in het Digitaal Groen Certificaat door de bevoegde autoriteiten slechts mogen worden *geraadpleegd* de verificatie van de certificaten, met name de authenticiteit van de certificaten, doch niet door deze autoriteiten mogen worden *opgeslagen*.

Vraag 43:

De leden van de GroenLinks-fractie constateren daarnaast dat het kabinet in zijn brief aangeeft dat «het kabinet van mening [is] dat deze termijn in lijn met de AVG nader gespecificeerd dient te worden». Wat is de inzet van het kabinet met betrekking tot deze termijn? Hoeveel maanden of weken zou het kabinet de persoonsgegevens voor de uitgifte van certificaten willen bewaren? Deze leden zijn ook benieuwd naar de uitwerking van de digitale infrastructuur met betrekking tot het vertrouwenskader voor de afgifte en verificatie van certificaten, zonder bij de verificatie persoonsgegevens te hoeven delen. Zij vragen wie de digitale infrastructuur daadwerkelijk opzet en hoe de betrokken partijen geselecteerd worden. Deze leden zijn bezorgd over de mogelijkheid dat grote (niet-Europese) tech-bedrijven hierbij een dominante rol weten te bemachtigen, met risico's voor de persoonlijke levenssfeer, voor de veiligheid, en voor Europa's strategische autonomie in het digitale domein. Deelt het kabinet deze zorg? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat onderneemt het kabinet om dit te ondervangen? Is het kabinet bijvoorbeeld bereid om zich ervoor in te zetten dat universiteiten, maatschappelijke organisaties, en privacy- en cybersecurity-deskundigen nadrukkelijk worden betrokken bij het opzetten van de benodigde digitale infrastructuur? Hoe zal het kabinet verzekeren dat het systeem wordt gebaseerd op een openbare open source Public Key Infrastructure (PKI) voor hoge privacy standaarden, zoals afgesproken in de richtsnoeren over het bewijs van inenting voor medische doeleinden binnen het eGezondheid Netwerk?

Antwoord 43:

Zoals reeds vermeld mogen de gegevens die ingevolge de verordening zijn verwerkt met het oog op de uitgifte van certificaten, niet langer worden bewaard dan daarvoor noodzakelijk is. Deze termijn mag in ieder geval niet langer zijn dan nodig is voor de uitoefening van het recht op vrij verkeer door betrokkene zoals geregeld in de richtlijn vrij verkeer. Het voorstel van de Europese Commissie richt zich hoofdzakelijk op de wederzijdse acceptatie van drie typen certificaten namelijk vaccinatie, test en herstel, door de inhoud van deze certificaten te uniformeren. Daartoe zijn per certificaat datasets overeengekomen door de EU lidstaten in het eGezondheids Netwerk; deze zijn opgenomen in de artikelen betreffende de certificaten en uitgewerkt in de bijlage van de Verordening. De ontwikkeling hiervan is gedaan in samenwerking met de WHO en ICAO om ervoor te zorgen dat de Europese ontwikkeling in de pas loopt met de mondiale ontwikkelingen. Echter, is het belangrijk te weten dat Europa voorop loopt in de ontwikkeling van een zo privacy-vriendelijk en veilig mogelijke interoperabiliteitsoplossing voor het Digitaal Groen Certificaat. De mondiale ontwikkelingen via de WHO/ICAO volgen de Europese ontwikkelingen.

Vraag 44:

De leden van de GroenLinks-fractie merken daarnaast op dat het kabinet van mening is dat «Mondiale interoperabiliteit of minimaal het streven naar hoe dit voorstel zich verhoudt tot de inspanningen van bijvoorbeeld de Internationale Burgerluchtvaartorganisatie (ICAO), de International Air Transport Association (IATA) en de WHO ten aanzien van test-, vaccinatie- en/of herstelbewijzen» wenselijk zou zijn. Kan het kabinet deze wens verder specificeren? Wat zijn de doelen van het kabinet betreffende het voorstel van de Europese Commissie en de wensen van de luchtvaartorganisaties?

Antwoord 44:

Voor het kabinet is van belang dat de systemen die internationaal worden ontwikkeld op elkaar worden afgestemd ten behoeve van de internationale luchtvaart, zoals verwoord door onder andere IATA, WHO en ICAO. Het voorstel van de EU voorziet in deze behoefte. Experts van de EU zijn in nauw contact met deze organisaties om ervoor te zorgen dat de oplossing wereldwijd interoperabel wordt. De EU loopt echter voorop in het formuleren van de specificaties en het ontwikkelen van een Digitaal Groen Certificaat om zo in eerste instantie reizen binnen de EU mogelijk te maken. De inspanningen van de EU zijn erop gericht om het Digitaal Groen Certificaat te laten aansluiten bij de wereldwijde systematiek van vaccinatiecertificaten.

Het kabinet is in gesprek met de luchtvaartsector om de wensen met betrekking tot het ontwerp en het gebruik van het Digitaal Groen Certificaat op te halen. Veel genoemde criteria zijn: zoveel mogelijk digitaal, internationaal geharmoniseerd en een logische inpassing in het logistieke proces. Daarnaast ondersteunt het kabinet de uitgangspunten van het voorgestelde Digitaal Groen Certificaat framework, waaronder de toegang voor alle burgers en de zorgvuldigheid met betrekking tot gebruik van data.

Vragen en opmerkingen van de FvD-fractie

De leden van de FvD-fractie hebben kennisgenomen van de kabinetsappreciatie betreffende het digitale groen certificaat.

Genoemde leden zijn erg bezorgd over het voornemen van het kabinet om een «Digitaal Groen Certificaat» in te voeren. Het invoeren van een

dergelijk «vaccinatiepaspoort» betekent dat Nederlanders die zich niet willen laten vaccineren niet langer onbelemmerd door de EU kunnen reizen, maar zich voor elke Europese reis eerst zullen moeten laten testen en wellicht ook een quarantaineperiode in acht moeten nemen. Voor deze leden staat dit gelijk aan een (indirecte) vaccinatieverplichting én een beroving van een fundamentele vrijheid: als u zich niet wil laten vaccineren kunt u straks niet langer vrij reizen.

Dit terwijl onderzoek inmiddels heeft uitgewezen dat de Infection Fatality Rate (IFR) van Covid-19 vergelijkbaar is met die van een (stevige) griep.²⁵ Dit terwijl veel testen zoals de PCR-test bewezen onbetrouwbaar zijn.²⁶ Dit terwijl het aantal aanwijzingen toeneemt dat (experimentele) vaccins serieuze bijwerkingen hebben.²⁷

Vraag 45:

Kan het kabinet uitleggen waarom een dergelijk vaccinatiepaspoort bij Covid-19 verplicht wordt om vrij en onbelemmerd (dat wil zeggen zonder zich te moeten laten testen en eerst in quarantaine te moeten) in de EU te kunnen reizen, terwijl dit soort zorgelijke aanwijzingen met betrekking tot de veiligheid en betrouwbaarheid van de tests en vaccins zich opstapelen en het nog maar een jaar geleden ondenkbaar zou zijn om dergelijke belemmeringen op te leggen aan diegenen die ervoor gekozen hebben zich niet te willen laten inenten tegen de jaarlijkse seizoensgriep met, nogmaals, een vergelijkbare IFR?

Antwoord 45:

De verordening van de Europese Commissie zoals voorgesteld op 17 maart jl. biedt een kader voor de afgifte, de verificatie en de aanvaarding van interoperabele vaccinatie-, test- en herstelcertificaten ter bevordering van het vrije verkeer van personen tijdens de COVID-19-pandemie, ook wel het Digitaal Groen Certificaat genoemd. De verordening gaat niet in op welke versoepeling van maatregelen een vaccinatie- of een ander (test- of herstel)certificaat moet gunnen. Welke versoepelingen lidstaten toekennen aan het dragen van een dergelijk certificaat is aan de lidstaten zelf.

Vraag 46:

Het kabinet stelt op pagina 4/5 van zijn brief dat er geen sprake zal zijn van «drang of dwang» bij vaccineren. Kan het kabinet dan echter vertellen welke reisbelemmeringen concreet worden opgeworpen voor diegenen die zich niet kunnen of willen laten vaccineren? Hoe lang zullen ze in quarantaine moeten? Wie bepaalt dat straks eigenlijk? De Europese Unie? Hoe gemakkelijk kan men zich laten testen? Op een paar locaties in Nederland? Of kan men de «reistesten» straks zelf kopen bij de apotheek? Tevens vragen deze leden hoe duur deze testen worden.

Antwoord 46:

Nederland pleit er in internationaal verband voor dat er eerst meer duidelijkheid komt over de bijdrage van vaccinatie en herstel na een infectie aan de transmissie van het virus. Het OMT heeft in eerdere adviezen (104 en 105) aangegeven dat hierover meer duidelijkheid over

²⁵ John P.A. Ioannidis, 26 maart 2021, «Reconciling estimates of global spread and infection fatality rates of COVID-19: an overview of systematic evaluations» in: «European Journal of Clinical Investigation» Reconciling estimates of global spread and infection fatality rates of COVID-19: an overview of systematic evaluations (wiley.com)

²⁶ 9 For News, 1 april 2021, «Sensationele uitspraak» in Oostenrijk: PCR-test ongeschikt om besmetting aan te tonen» «Sensationele uitspraak» in Oostenrijk: PCR-test ongeschikt om besmetting aan te tonen (ninefornews.nl)

²⁷ News.com.au, 31 maart 2021, «Man, 74, gets «rare» severe rash all over body and says his «skin peeled off» after Johnson & Johnson vaccine» Man's «skin peeled off» after Johnson & Johnson covid vaccine (news.com.au)

nodig is. Er wordt op dit moment wereldwijd veel onderzoek gedaan naar de bescherming van vaccinatie tegen transmissie. De wetenschappelijke onderbouwing van die bescherming zal daarmee steeds vollediger worden. De gezondheidsraad zal ons over de huidige stand van zaken op dit punt nog in april adviseren. Het ECDC geeft aan dat de individuele bescherming van een eerder doorgemaakte infectie voor ongeveer 6 maanden na die infectie aanwezig is. In diverse landen, zoals Oostenrijk en Denemarken, waar gebruik wordt gemaakt van een herstelbewijs worden data verzameld over de invloed van herstel op transmissie. Wij houden deze ontwikkelingen in de gaten. Nederland pleit er in internationaal verband voor dat er eerst meer duidelijkheid komt over de bijdrage van vaccinatie en herstel na een infectie aan de transmissie van het virus. Het OMT heeft in eerdere adviezen aangegeven dat hierover meer duidelijkheid over nodig is. Er wordt op dit moment wereldwijd veel onderzoek gedaan naar de bescherming van vaccinatie tegen transmissie. De wetenschappelijke onderbouwing van die bescherming zal daarmee steeds vollediger worden. De gezondheidsraad zal ons over de huidige stand van zaken op dit punt nog in april adviseren. Het ECDC geeft aan dat de individuele bescherming van een eerder doorgemaakte infectie voor ongeveer 6 maanden na die infectie aanwezig is. In diverse landen, zoals Oostenrijk en Denemarken, waar gebruik wordt gemaakt van een herstelbewijs worden data verzameld over de invloed van herstel op transmissie. Wij houden deze ontwikkelingen in de gaten. Uw Kamer zal nader worden geïnformeerd over de exacte invulling van de uitgifte van testbewijzen ten behoeve van reizen

Lidstaten bepalen zelf hun volksgezondheidsbeleid, niet de Europese Unie. Juist daarom is het op dit moment niet mogelijk om uitspraken te doen over toekomstige reisbelemmeringen, de wijze waarop Nederlanders daaraan kunnen voldoen of de kosten die daaraan verbonden zijn. De Nederlandse inzet is erop gericht om het vrije verkeer van burgers zoveel mogelijk te waarborgen en geen directe of indirecte vaccinatieplicht op te werpen.

Vraag 47:

De leden van de fractie van Forum voor Democratie vragen, dat gesteld dat men bij elke Europese reis straks, bij gebrek aan een «Digitaal Groen Certificaat», zoals nu gebruikelijk is, 50 euro voor een sneltest moet betalen en vervolgens bijvoorbeeld voor de zekerheid nog eerst een week in quarantaine moet in het Europese land van aankomst, is er dan, volgens het kabinet, nog steeds sprake van «gelijkwaardige alternatieven», zoals gesteld op pagina 3 van de brief, en van «vrije keuze zonder drang of dwang», waar het kabinet over schrijft op pagina 4/5? Indien het antwoord hierop «ja» luidt, wanneer is dan wél sprake van «drang»?

Antwoord 47:

Het is aan lidstaten zelf om te bepalen welke versoepelingen lidstaten toekennen aan het dragen van een test-, vaccinatie-, of herstelcertificaat. De verordening gaat hier niet op in. Nederland pleit er in internationaal verband voor dat er eerst meer duidelijkheid komt over de bijdrage van vaccinatie en herstel na een infectie aan de transmissie van het virus. Het OMT heeft in eerdere adviezen (104 en 105) aangegeven dat hierover meer duidelijkheid over nodig is. Er wordt op dit moment wereldwijd veel onderzoek gedaan naar de bescherming van vaccinatie tegen transmissie. De wetenschappelijke onderbouwing van die bescherming zal daarmee steeds vollediger worden. De gezondheidsraad zal ons over de huidige stand van zaken op dit punt nog in april adviseren. Wanneer die duidelijkheid er is, en aan enkele overige voorwaarden is voldaan, kan een vaccinatie een alternatief zijn voor een negatieve testuitslag en vice versa

zodat mensen hier hun eigen keuze in kunnen maken. Het gaat er om dat iemand kan aantonen COVID-vrij te zijn.

Vragen en opmerkingen van de ChristenUnie-fractie

De leden van de fractie van de ChristenUnie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de Minister van Justitie en Veiligheid over de kabinetsappreciatie betreffende het Digitaal Groen Certificaat. Zij hebben daarbij enkele opmerkingen en vragen.

Vraag 48:

De fractie van de ChristenUnie vindt het belangrijk dat een groen certificaat niet discrimineert tussen gevaccineerden en niet-gevaccineerden. Het is goed dat deze notie ook terug te lezen is in het voorstel voor de verordening. Genoemde leden zijn blij terug te lezen dat het kabinet voornemens is dit non-discriminatiebeginsel nog duidelijker te laten benoemen in de verordening. Deze leden stellen voor dat in het licht van het non-discriminatiebeginsel in de verordening expliciet wordt opgenomen dat een Digitaal Groen Certificaat geen onderscheid maakt in de rechten die kunnen worden verleend op basis van een vaccinatiecertificaat, een testcertificaat en een herstelcertificaat. Deze leden stellen tevens voor om met het oog op de persoonlijke levenssfeer in de verordening op te laten nemen dat slechts voor de eigenaar van het certificaat te zien is waarop het groene certificaat is gebaseerd (vaccinatie, test of herstel). Wat is de mening van het kabinet over deze voorstellen van deze leden?

Antwoord 48:

Het staat lidstaten vrij eisen te stellen aan het gebruik van de certificaten. Omdat de wetenschappelijke onderbouwing voor de verschillende certificaten vooralsnog niet bekend is en omdat het lidstaten vrij staat om niet alle beschikbare certificaten te accepteren, moet derhalve zichtbaar zijn op basis waarvan een Digitaal Groen Certificaat is afgegeven.

Vraag 49:

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen het kabinet naar de status van een Digitaal Groen Certificaat. Deze leden lezen in de kabinetsappreciatie dat het kabinet het van belang acht dat vaccinatiebewijzen ingezet worden op basis van kennis over de werking van vaccineren op transmissie van het virus en alleen als gelijkwaardig alternatief voor een negatieve testuitslag of een bewijs van een doorgemaakte Covid-19-infectie. Kan het kabinet bevestigen dat zolang er niet voldoende zekerheid is over de effectiviteit van de vaccins op de transmissie van het virus, een vaccinatiebewijs niet wordt opgenomen als mogelijke basis voor een Digitaal Groen Certificaat?

Antwoord 49:

Het is aan lidstaten zelf om te bepalen welke versoepelingen lidstaten toekennen aan het dragen van een test-, vaccinatie-, of herstelcertificaat. De verordening gaat hier niet op in. Nederland pleit er in internationaal verband voor dat er eerst meer duidelijkheid komt over de bijdrage van vaccinatie en herstel na een infectie aan de transmissie van het virus. Het OMT heeft in eerdere adviezen (104 en 105) aangegeven dat hierover meer duidelijkheid over nodig is. Er wordt op dit moment wereldwijd veel onderzoek gedaan naar de bescherming van vaccinatie tegen transmissie. De wetenschappelijke onderbouwing van die bescherming zal daarmee steeds vollediger worden. De gezondheidsraad zal ons over de huidige stand van zaken op dit punt nog in april adviseren. Het ECDC geeft aan dat de individuele bescherming van een eerder doorgemaakte infectie voor

ongeveer 6 maanden na die infectie aanwezig is. In diverse landen, zoals Oostenrijk en Denemarken, waar gebruik wordt gemaakt van een herstelbewijs worden data verzameld over de invloed van herstel op transmissie. Wij houden deze ontwikkelingen in de gaten.

Vraag 50:

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen tevens welk orgaan het oordeel over de werking van de vaccins geeft. Is dat het EMA? Of maakt elke lidstaat hierin zelfstandig nog een afweging? Deze leden vragen tevens op welke termijn verwacht wordt dat voldoende zekerheid is verkregen over het effect van de vaccinaties.

Antwoord 50:

De EMA geeft advies over de veiligheid van vaccins. Verschillende internationale onderzoeken buigen zich over transmissie. In Nederland is de Gezondheidsraad reeds op 2 maart jl. gevraagd om een uitspraak te doen over het effect van vaccineren op transmissie aan de hand van de huidige stand van de wetenschap en om dit ook in relatie te stellen tot de internationale ontwikkelingen. Dit advies wordt eind april verwacht. De eerste resultaten van de onderzoeken over het effect van vaccinatie op transmissie lijken positief te zijn. Om (in)directe vaccinatieplicht te voorkomen, moet een recent negatief testbewijs – of mogelijk een herstelbewijs na een doorgemaakte infectie – als gelijkwaardig alternatief beschikbaar zijn. Het is echter niet mogelijk om een kwantitatieve uitspraak te doen over de mate van gelijkwaardigheid. Het gaat om het bewust aanvaarden van een klein restrisico als een geaccepteerde marge, gelet op de grote belangen die hier spelen voor de maatschappij.

Vraag 51:

Deze leden refereren in dit kader ook aan het recente advies naar aanleiding van het 104^e OMT (d.d. 15 maart 2021)²⁸ waarin wordt geadviseerd voornamelijk iedereen voor een toegangsbewijs met een antigeentest op een actuele infectie dan wel op zogenaamde «besmettelijkheid» te testen, dus ook de personen die een bewezen COVID-19 infectieziekte hebben doorgemaakt of die gevaccineerd zijn. Behoudt elke lidstaat de bevoegdheid om zelf te bepalen hoe een Digitaal Groen Certificaat wordt ingezet en dit bijvoorbeeld alleen te laten baseren op een testcertificaat?

Antwoord 51:

Ja, de verordening ziet enkel toe op een (technisch) kader voor de afgifte, verificatie en acceptatie van interoperabele certificaten inzake COVID-19-vaccinatie, -testen en -herstel. Lidstaten beslissen zelf over de mogelijke inzet van de certificaten.

Vraag 52:

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen het kabinet of mensen zonder klachten die zich niet willen laten testen, bij het onderhavige voorstel van de Europese Commissie wel te maken krijgen met belemmeringen in het vrije verkeer van personen.

Antwoord 52:

Mensen zonder klachten die zich niet willen laten testen, kunnen op dit moment niet vrij door Europa reizen. Dit voorstel verandert daar voornamelijk niets aan. Testen is en blijft voorlopig een heel belangrijk instrument bij de verdere verspreiding van het virus en daarmee bescherming van de volksgezondheid. Als blijkt dat herstelcertificaten en vaccins als grondslag kunnen worden gebruikt voor het reizen naar

²⁸ Kamerstuk 25 295, nr. 1063, bijlage.

andere lidstaten, dan is het mogelijk dat mensen die zijn gevaccineerd of eerder een besmetting van het coronavirus hebben doorgemaakt, wel vrijer door Europa kunnen reizen.

Vraag 53:

Ten aanzien van de appreciatie door het kabinet van de subsidiariteit van het voorstel vragen deze leden hoe dit voorstel nu hinder in het vrije verkeer van personen gaat voorkomen. Afwezigheid van actie op EU-niveau zou er inderdaad toe kunnen leiden dat lidstaten verschillende systemen vaststellen, waarmee burgers die gebruik maken van hun recht op vrij verkeer hinder zouden kunnen ondervinden. De eisen die in het certificaat worden gesteld, brengen toch ook hinder met zich mee? Deze leden vragen hier om een uitleg.

Antwoord 53:

Het voorstel van de Commissie ziet enkel op het creëren van een interoperabel systeem dat onder andere reizen binnen de Unie zou kunnen vergemakkelijken. Afwezigheid van een interoperabel systeem zou kunnen leiden tot onvoorspelbaarheid en een gebrek aan uniformiteit. Het is in de lijn der verwachtingen dat dit voorstel er juist voor zal zorgen dat burgers makkelijker de grens over kunnen en minder hinder zullen ondervinden dan nu het geval is. Lidstaten nemen ter bescherming van de volksgezondheid inderdaad beperkende maatregelen. Op basis van het Unierecht moeten deze beperkingen op het vrij verkeer met als doel het beschermen van de volksgezondheid, proportioneel en noodzakelijk zijn. Het kabinet acht het ook van belang dat lidstaten deze mogelijkheid houden. Deze verordening ziet ook op het wederzijds informeren over de maatregelen die lidstaten nemen, hiermee wordt gezorgd voor meer duidelijkheid voor de burgers.

Vraag 54:

De leden van de ChristenUnie-fractie zouden willen dat er een maximale termijn van zes maanden gesteld wordt aan het certificaat, die niet automatisch verlengd wordt. Gaat het kabinet zich hier niet slechts voor inzetten, maar dit als eis stellen aan het voorstel?

Antwoord 54:

Het kabinet vereist dat een vast te stellen termijn wordt gekoppeld aan een gedegen wetenschappelijke onderbouwing voor de gewenste geldigheid van het certificaat gebaseerd op de bescherming die kan worden geboden door de onderliggende test-, vaccinatie- of mogelijke herstelbewijzen. Daar is op dit moment onvoldoende zicht op om een termijn voor vast te stellen. Het kan zijn dat dit verschilt per onderliggend bewijs. Het kabinet zet zich in voor het opnemen van een grondslag om hierover bij gedelegeerde handelingen op termijn en op basis van nieuwe wetenschappelijke inzichten nadere regels over te stellen

Vraag 55:

Deze leden zijn van mening dat het besluit om bepalingen in de verordening al dan niet op te schorten of in werking te laten treden, niet direct afhankelijk gemaakt mag worden van het oordeel van de WHO. Uiteraard is het raadzaam de oordelen van de WHO goed in ogenschouw te nemen, maar de EU moet beslissingen in het kader van deze verordening zelf nemen op basis van het eigen oordeel. Gaat het kabinet deze eis stellen aan het voorstel?

Antwoord 55:

Het kabinet zet zich ervoor in een verordening aan te nemen met een beperkte geldigheidsduur zoals 12 maanden. Het kabinet acht het van essentieel belang dat de verordening niet kan worden opgeschort op

basis van uitspraken van de Directeur-Generaal van de Wereld Gezondheidsorganisatie. Het kabinet acht het bovendien onwenselijk dat dit instrument kan worden ingezet voor andere epidemieën of pandemieën. In de aangepaste versie vanuit de onderhandelingen is er van deze bevoegdheid ook geen sprake meer. Mocht de epidemiologische situatie in Europa het noodzakelijk maken dat de geldigheidsduur van de verordening wordt verlengd, dan is het de wens van het kabinet dat de Commissie met een voorstel komt om dit te regelen.

Vraag 56:

De leden van de ChristenUnie-fractie begrijpen uit de brief dat het certificaat in de toekomst ook bij eventuele andere epidemieën ingezet kan worden. Is het kabinet het met deze leden eens dat hiervoor steeds instemming van de Europese Raad nodig moet zijn?

Antwoord 56:

Het kabinet acht het onwenselijk dat dit instrument kan worden ingezet voor andere epidemieën of pandemieën. De Europese lidstaten steunen in overgrote meerderheid de Nederlandse inzet hierop.

Vraag 57:

Tot slot vragen de leden van de fractie van de ChristenUnie wanneer het kabinet gedetailleerder ingaat op de garanties en randvoorwaarden die de Kamer stelt aan een Digitaal Groen Certificaat, aangezien herhaaldelijk is aangegeven dat dergelijke voorstellen pas aan de orde zijn als er meer uitgewerkte kaders van het digitale groene certificaat bekend zijn (bijvoorbeeld in het debat over de Europese Top van 25 en 26 maart 2021). Welke zaken wil het kabinet alleen op nationaal niveau uitwerken en niet bepleiten om te laten opnemen in de voorgestelde verordening van de Europese Commissie? Deze leden vragen om een uitleg van deze keuze.

Antwoord 57:

Het kabinet is van mening dat lidstaten in ieder geval de vrijheid moeten behouden om de inzet van het Digitaal Groen Certificaat te bepalen. Lidstaten dienen zelf te kunnen bepalen welke verplichtingen zij opleggen aan inkomende reizigers. Daarnaast is het voor het kabinet van belang dat lidstaten zelf kunnen bepalen hoe zij de uitgifte van testcertificaten faciliteren. Hier is bij andere lidstaten breed draagvlak voor.

Vragen en opmerkingen van de SGP-fractie

De leden van de SGP-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de kabinetsappreciatie over het «Digitaal Groen Certificaat». Zij hebben de volgende vragen en opmerkingen.

BNC-fiche

Vraag 58:

Allereerst betreuren de leden van de SGP-fractie dat de brief met de kabinetsappreciatie de BNC-fiches vervangt «gezien de snelheid van het Europese onderhandelingsproces». Deze leden benadrukken dat snelheid nooit ten koste mag gaan van zorgvuldigheid en volledigheid, zowel inhoudelijk als procedureel. Zij verzoeken het kabinet dringend hierop (voortaan) geen uitzonderingen te maken, en vragen een heldere toezegging op dit punt.

Antwoord 58:

Het kabinet hecht aan zorgvuldige, volledige en tijdige appreciaties van nieuwe Commissievoorstellen volgens de BNC-systematiek. Het kabinet wijst in dit kader op de brief van 13 juli 2020 met een overzicht van afspraken rond de EU-informatievoorziening (Kamerstuk 22 112, nr. 2898).

Deze brief volgde op de brief van 19 februari 2020 waarin de voorzitter van de Tweede Kamer het kabinet het besluit deed toekomen van de vaste commissie voor Europese Zaken van 13 februari 2020 inzake het verzoek tot een geactualiseerd overzicht van de afspraken aangaande de informatievoorziening van het kabinet aan de Kamer over Europese dossiers en onderhandelingen. Dit mede naar aanleiding van hetgeen hierover is gewisseld tijdens het Algemeen Overleg EU-informatievoorziening van 15 januari 2020 (Kamerstuk 22 112, nr. 2851).

Uit dit overzicht (informatie-afspraken 1) blijkt dat, mocht het nodig zijn omwille van de snelheid van het Brusselse besluitvormingsproces dat er eerder een kabinetspositie op een wetgevingshandeling moet worden ingenomen, het mogelijk is een kabinetsappreciatie aan de Kamer te sturen. Hierin wordt gemotiveerd waarom de brief het BNC-fiche vervangt. Tevens wordt ernaar gestreefd zoveel mogelijk het format van het BNC-fiche te volgen (m.n. ten aanzien van de bevoegdheid, subsidiariteits- en proportionaliteitstoets). In lijn met de EU-informatievoorzieningsafspraken is voornoemde in acht genomen in de brief met de kabinetsappreciatie (Kamerstukken 22 112 en 25 295, nr. 3068) van het voorstel van de Europese Commissie aangaande de Digitaal Groen Certificaat met het oog op een zo zorgvuldig, volledig en tijdig mogelijke appreciatie van dit nieuwe Commissievoorstel.

Rechtsgrondslag

Vraag 59:

De rechtsgrondslag van Verordening COM (2021) 130 wordt gevonden in het vrije verkeer van personen in de Europese Unie zoals vastgelegd in artikel 21 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).²⁹ De leden van de SGP-fractie zijn van mening dat dit verdragsartikel dusdanig vaak en breed wordt toegepast, dat het de functionaliteit krijgt van een «juridische passe-partout». Het artikel wordt als het ware een looper om verschillende sloten, die normaal gesproken allemaal met een aparte sleutel worden geopend, mee te openen. Zodoende kan door middel van beroep op het vrije verkeer (van personen) vrijwel altijd een «Europese» oplossing gezocht en gerechtvaardigd worden voor problemen die slechts in beperkte mate raken aan grensoverschrijdend verkeer binnen de Europese Unie. Begrijpt en deelt het kabinet deze zienswijze? Hoe wenselijk acht hij deze situatie? In hoeverre botst dit, of kan dit conflicteren, met de letter en geest van de Unieverdragen, waarin de bevoegdheidsverdeling tussen de EU en haar lidstaten is vastgelegd? Welke begrenzingen zijn er aan de toepassing van artikel 21 VWEU als rechtsgrondslag, zo vragen de leden van de SGP-fractie.

Antwoord 59:

Het kabinet onderschrijft het belang van een kritische beoordeling van de mate waarin een Europese oplossing noodzakelijk is (subsidiariteit). Zoals gesteld in de kabinetsappreciatie van de verordening³⁰ rechtvaardigt het grensoverschrijdende karakter van de pandemie dat, op basis van artikel 21 VWEU, op EU-niveau maatregelen worden genomen om te komen tot interoperabele systemen die onder andere reizen binnen de Unie kunnen vergemakkelijken als de epidemiologische situatie dat toelaat. Als er geen sprake zou zijn van afstemming op EU-niveau zou dit ertoe kunnen leiden dat lidstaten verschillende systemen vaststellen, waarmee burgers die gebruik willen maken van hun recht op vrij verkeer hinder zouden kunnen ondervinden.

²⁹ Het voorstel voor derdelanders, COM (2021) 140, is gebaseerd op artikel 77 lid 2, onder c, VWEU

³⁰ Kamerstukken 22 112 en 25 295, nr 3068.

Zoals gesteld in de kabinetsappreciatie van de verordening is er geen sprake van een voorschrift ten aanzien van de toepassing van het certificaat. Het besluit over de toepassing blijft onderdeel van nationale besluitvorming waardoor de verantwoordelijkheid hiervoor op het juiste niveau ligt. De uiteindelijke inzet van het certificaat ligt dan ook bij de lidstaten, dit waarborgt de juiste bevoegdheidsverdeling.

Vraag 60:

De leden van de SGP-fractie zijn bezorgd over het beschreven fenomeen. De EU kan hiermee aanzienlijke invloed claimen en verwerven op terreinen waar de EU anderszins geen, of slechts een ondersteunende of gedeelde bevoegdheid heeft. Het gebruik van aparte sleutels voor verschillende sloten, om op deze beeldspraak voort te bouwen, kan Unievoorstellen voorzien van een meer solide rechtsbasis en de democratische legitimiteit ervan bevorderen, omdat nationale parlementen (een kleiner aantal) EU-voorstellen op specifiekere criteria kunnen toetsen. Dit doet niet alleen recht aan de positie van de lidstaten, maar is ook wenselijk voor de rechtsstatelijkheid van de EU zelf. Het valt te begrijpen dat de rechtsstaat van EU-lidstaten regelmatig onder een vergrootglas ligt, maar wie of wat anders dan primair de Europese Raad, de Raad van de EU en de nationale parlementen dienen te toetsen en signaleren wanneer de Europese Unie en haar instituties voorstellen doen of initiatieven nemen die redelijkerwijs of aantoonbaar (veel) verder gaan dan is vastgelegd in de verdragen waarop de Europese Unie gegrondvest is? De leden van de SGP-fractie vragen of het kabinet de zienswijze van deze leden deelt inzake de noodzaak van een solide rechtsbasis van EU-voorstellen, ten behoeve van optimale democratische legitimatie en van kritische tegenmacht binnen de EU, en op welke wijze Nederland daar zelf ook in dezen aan bijdraagt.

Antwoord 60:

Het kabinet hecht aan een solide onderbouwing van de rechtsbasis in EU-voorstellen. Het kabinet beoordeelt nieuwe voorstellen hierop en dit oordeel is te vinden in het relevante BNC-fiche. Iedere EU-maatregel moet kunnen steunen op een rechtsgrondslag. Die bepaling moet duidelijk maken dat de EU bevoegd is voor de vaststelling van die maatregel. Het gaat om maatregelen zoals bedoeld in artikel 288 van het EU-Werkingsverdrag (verordeningen, richtlijnen, besluiten en aanbevelingen). De noodzaak van een rechtsgrondslag vloeit voort uit artikel 5 lid 1 en 2, van het EU-Verdrag. De rechtsgrondslag bepaalt dus de bevoegdheid van de Unie om op het betreffende terrein een besluit te nemen. Daarnaast geeft de rechtsgrondslag aan welke middelen ter beschikking staan om die bevoegdheid uit te oefenen. Bovendien bepaalt de rechtsgrondslag de procedure van besluitvorming. Bij de onderhavige voorstellen bestaat er geen enkele twijfel over de juistheid van de rechtsgrondslagen.

Subsidiariteit en alternatieven

Vraag 61:

De tweede vraag die de leden van de SGP-fractie stellen over de verordening, is of deze nodig is om het beoogde doel te bereiken. Met andere woorden, hoe verhoudt het voorstel zich tot het subsidiariteitsbeginsel? De Europese Commissie zegt met dit voorstel te streven naar een «goed gecoördineerde, voorspelbare en transparante aanpak van de vaststelling van beperkingen van het vrije verkeer». De Europese Commissie wijst op het probleem van verschillende rondom door lidstaten opgelegde verplichtingen of eisen aan personen die vanuit risicogebieden in een andere lidstaat reizen. Is echter het doel van «uniformiteit» en van «coördinatie, transparantie en voorspelbaarheid» niet eveneens te bereiken via gedegen onderlinge (bi- of multilaterale) afspraken tussen de

lidstaten, zodat een «Digitaal Groen Certificaat» in het geheel niet nodig is, zo vragen de leden van de SGP-fractie.

Antwoord 61:

Het recht op het vrij verkeer van personen is een fundamentele vrijheid waar Unieburgers het recht toe hebben. Het voorstel van de Commissie ziet enkel toe op het creëren van een interoperabel systeem die onder andere reizen binnen de Unie zouden kunnen vergemakkelijken. Afwezigheid van een interoperabel systeem zou kunnen leiden tot onvoorspelbaarheid en een gebrek aan uniformiteit. Als lidstaten elk bilateraal of in kleine groepjes met elkaar afspreken hoe een certificaat eruit komt te zien en wat erin moet komen te staan, komt dit het vrij verkeer niet ten goede, omdat lidstaten mogelijk elk andere eisen zullen stellen aan de certificaten of andersoortige bewijzen. Zoals hierboven en in de kabinetsappreciatie gesteld, is het kabinet van mening dat het grensoverschrijdende karakter van de pandemie een Europese aanpak rechtvaardigt. Het ligt in de lijn der verwachting dat dit voorstel er juist voor zal zorgen dat burgers makkelijker de grens over kunnen en minder hinder zullen ondervinden dan nu het geval is.

Vraag 62:

De Europese Commissie geeft aan dat dit voorstel «ten volle de bevoegdheden van de lidstaten ten aanzien van de bepaling van hun gezondheidsbeleid (artikel 168 VWEU) eerbiedigt». Hoe verhoudt deze «vrijheid van gezondheidsbeleid» zich echter tot het voorgestelde vaste EU-kader in de context van Covid-19, zo vragen de leden van de SGP-fractie.

Antwoord 62:

De voorgestelde verordening betreft een (technisch) kader voor de afgifte, verificatie en acceptatie van interoperabele certificaten inzake COVID-19-vaccinatie, -testen en -herstel. Lidstaten worden verplicht deze certificaten af te geven, zowel digitaal als op papier, en deze dienen interoperabel te zijn. Doel is om het vrij verkeer van personen te faciliteren. Er dient een digitaal systeem te worden opgezet waarbij een vaccinatie, negatieve testuitslag en verklaring van herstel kan worden omgezet in een bewijs, dat als basis dient voor een EU Digitaal Groen Certificaat. Of en wanneer landen maatregelen versoepelen aan de hand van een Digitaal Groen Certificaat wordt niet in deze verordening geregeld. De verordening heeft daardoor nauwelijks impact op het nationale beleid ten aanzien van de volksgezondheid. Overigens verbiedt artikel 168 VWEU niet dat de EU regelt stelt over volksgezondheid of die daaraan raken. Artikel 168 lid 7 VWEU bepaalt wel dat de EU de verantwoordelijkheden van de lidstaten met betrekking tot de bepaling van hun gezondheidsbeleid, alsmede de organisatie en verstrekking van gezondheidsdiensten en geneeskundige verzorging, eerbiedigt. De verantwoordelijkheden van de lidstaten omvatten het beheer van gezondheidsdiensten en geneeskundige verzorging, alsmede de allocatie van de daaraan toegewezen middelen.

Vraag 63:

De leden van de SGP-fractie wijzen voorts op de kritiek en tegenstand van de WHO inzake een «vaccinatiepaspoort». Dan gaat het onder meer over de daadwerkelijke en langdurige bescherming tegen besmetting met verspreiding van Covid-19 na vaccinatie.³¹ Kan het kabinet aangeven welk medisch-wetenschappelijk bewijs er inmiddels is voor daadwerkelijke bescherming van vaccins tegen transmissie van het virus? Welke

³¹ WHO, 5 februari 2021, «interim- position paper: considerations regarding proof of COVID-19 vaccination for international travellers» <https://www.who.int/news-room/articles-detail/interim-position-paper-considerations-regarding-proof-of-covid-19-vaccination-for-international-travellers>

wetenschappelijke grondslag bestaat er voor een zogenaamd «herstelbewijs»?

Antwoord 63:

Nederland pleit er in internationaal verband voor dat er eerst meer duidelijkheid komt over de bijdrage van vaccinatie en herstel na een infectie aan de transmissie van het virus. Het OMT heeft in eerdere adviezen (104 en 105) aangegeven dat hierover meer duidelijkheid over nodig is. Er wordt op dit moment wereldwijd veel onderzoek gedaan naar de bescherming van vaccinatie tegen transmissie. De wetenschappelijke onderbouwing van die bescherming zal daarmee steeds vollediger worden.

De Gezondheidsraad is op 2 maart jl. gevraagd om een uitspraak te doen over het effect van vaccineren op transmissie aan de hand van de huidige stand van de wetenschap en om dit ook in relatie te stellen tot de internationale ontwikkelingen. Dit advies wordt eind april verwacht. De eerste resultaten van de onderzoeken over het effect van vaccinatie op transmissie lijken positief te zijn. Om (in)directe vaccinatieplicht te voorkomen, moet een recent negatief testbewijs – of mogelijk een herstelbewijs na een doorgemaakte infectie – als gelijkwaardig alternatief worden gesteld aan het vaccinatiebewijs. Het is echter niet mogelijk om een kwantitatieve uitspraak te doen over de mate van gelijkwaardigheid. Het gaat om het bewust aanvaarden van een klein restrisico als een geaccepteerde marge, gelet op de grote belangen die hier spelen voor de maatschappij.

Betreffende herstelbewijs, wordt in het advies van de ECDC van 29 maart jl. (Risk of SARS-CoV-2 transmission from newly-infected individuals with documented previous infection or vaccination 29 March 2021) wordt op basis van wetenschappelijke onderbouwing een periode van natuurlijke immuniteit van 5–7 maanden na een doorgemaakte infectie genoemd. Wel is deze natuurlijke bescherming tegen re-infecties lager bij individuen boven 65 jaar. Hierbij moet opgemerkt worden dat deze data afkomstig zijn van studies uit een periode waar virulente varianten nog niet in grote getalen in omloop waren.

In diverse landen, zoals Oostenrijk en Denemarken, waar gebruik wordt gemaakt van een herstelbewijs worden data verzameld over de invloed van herstel op transmissie. Wij houden deze ontwikkelingen in de gaten.

Evenredigheid

Vraag 64:

In de verordening doet de Europese Commissie voorstellen voor een EU-kader voor de afgifte, verificatie en aanvaarding van vaccinatiecertificaten, en van documenten ter staving van een negatief testresultaat en documenten waaruit blijkt dat de betrokkene is hersteld van een eerdere besmetting. De leden van de SGP-fractie vragen, in het licht van voornoemde noties, of een EU-kader niet verder gaat dan wat strikt noodzakelijk is. Weliswaar maken niet-interoperabele systemen en certificaten het «lastig» om gebruik te maken van het recht op vrij verkeer, zoals ook de kabinetsappreciatie verwoordt, maar dit is tegelijkertijd ook niet «onmogelijk». Bovendien kan interoperabiliteit ook door middel van coördinatie tussen lidstaten gerealiseerd worden. Deelt het kabinet deze kritiek?

Antwoord 64:

De huidige situatie werpt belemmeringen op voor het vrij verkeer van personen. Het vrij verkeer van personen geeft EU-burgers het recht zich

vrij te verplaatsen, vrij te verblijven op het grondgebied van de lidstaten en daar diensten te verlenen of te ontvangen, dan wel zich daar te vestigen. Met dit voorstel wordt een interoperabel systeem voorgesteld waardoor Lidstaten een systeem tot hun beschikking hebben om het vrij verkeer van personen te faciliteren. Het kabinet zet zich er daarbij voor in dat de verordening zoals die zal worden aangenomen niet verder gaat dan strikt noodzakelijk. Zie ook het antwoord op vraag 62.

Vraag 65:

Voorts vragen de leden van de SGP-fractie hoe tijdelijk dit voorstel zal blijken wanneer «de kogel eenmaal door de kerk is». Het valt op dat de Europese Commissie niet spreekt over «beëindiging» maar over «opschorting» zodra de Covid-19-pandemie voorbij is. Waarom is voor deze specifieke formulering gekozen? Onder welke voorwaarden kan toch overgegaan worden tot behoud van een «Digitaal Groen Certificaat», in plaats van beëindiging zodra deze pandemie voorbij is? Met andere woorden: is dit voorstel tijdelijk, ja of nee? Er kunnen zich immers altijd andere epidemieën of pandemieën voordoen, of anderszins redenen en argumenten gevonden worden, om aan de eenmaal opgestelde kaders vast te houden. Hoe zou het kabinet met een dergelijke discussie omgaan?

Antwoord 65:

Het kabinet zet zich ervoor in een verordening aan te nemen met een beperkte geldigheidsduur zoals 12 maanden. Het kabinet acht het van essentieel belang dat de verordening niet kan worden opgeschort op basis van uitspraken van de Directeur-Generaal van de Wereld Gezondheidsorganisatie. Het kabinet acht het bovendien onwenselijk dat dit instrument kan worden ingezet voor andere epidemieën of pandemieën. In de aangepaste versie vanuit de onderhandelingen is er van deze bevoegdheid ook geen sprake meer. Mocht de epidemiologische situatie in Europa het noodzakelijk maken dat de geldigheidsduur van de verordening wordt verlengd, dan is het de wens van het kabinet dat de Commissie met een voorstel komt om dit te regelen.

Vraag 66:

De leden van de SGP-fractie lezen dat het Portugese voorzitterschap zich ervoor inzet binnen drie maanden tot een politiek akkoord te komen over het «groene certificaat». Zij vragen hoe dit traject zich verhoudt tot het feit dat Europese landen alles op alles zetten om aan het begin van de zomer een zo hoog mogelijke vaccinatiegraad te bereiken. De Minister van VWS heeft aangegeven dat medio juli 2021 voor iedere Nederlander ouder dan 18 jaar een vaccin beschikbaar is. Het is niet onwaarschijnlijk dat er in juli 2021 al een dusdanig hoge vaccinatiegraad is bereikt, dat maatregelen kunnen worden afgeschaald. Kan het kabinet aangeven of hij van mening is dat in een dergelijke situatie een «groene pas» nog steeds gerechtvaardigd is om het vrije verkeer van personen weer mogelijk te maken? Begrijpt hij de zorgen van de SGP-fractie dat het certificaat weleens veel minder tijdelijk zal zijn dan het wordt gepresenteerd door de Europese Commissie?

Antwoord 66:

Op dit moment is nog veel onduidelijk over transmissie na vaccinatie en herstel. Het kabinet zet daarom in op een verordening met een beperkte geldigheidsduur zoals 12 maanden met een evaluatie na 6 maanden. Mocht de verordening tijdens deze periode niet meer van nut blijken te zijn, zal het kabinet de Commissie verzoeken met een wetsvoorstel te komen ter eerdere beëindiging van de verordening.

Ethische bezwaren

Vraag 67:

De leden van de SGP-fractie constateren dat het bezit van een Digitaal Groen Certificaat, met name een vaccinatiecertificaat, geen voorwaarde mag zijn voor de uitoefening van het recht van vrij verkeer. Dat is op zichzelf een goede zaak: een «groene pas» mag inderdaad geen «rode kaart» zijn voor niet-gevaccineerden. Wordt deze mening echter ook gedeeld door andere lidstaten? Kunnen Nederland, Italië of Polen wellicht alsnog kiezen voor het uitsluiten van niet-gevaccineerden?

Antwoord 67:

Het voorstel voorziet enkel de oprichting van een interoperabel systeem. Over de toepassing van de voorgestelde certificaten bevat de verordening geen bepalingen. Het is dus aan lidstaten om aan te geven hoe de voorgestelde certificaten mogen worden gebruikt. Wel is van belang hierbij te benoemen dat Lidstaten niet mogen discrimineren in de eisen die zij stellen aan hun eigen onderdanen en de eisen die zij stellen aan de onderdanen van andere lidstaten. De verordening voorziet in het verstrekken van een certificaat op basis van een vaccinatie-, test-, of mogelijk herstelbewijs. Dit moet er voor zorgen dat er gelijkwaardige alternatieven ter beschikking zijn voor mensen die niet gevaccineerd kunnen of willen worden.

Vraag 68:

Deze leden vrezen dat de voorgestelde oplossing discriminatie in de hand werkt. Ten eerste bestaan er tussen EU-lidstaten belangrijke verschillen in het vaccinatie- en testbeleid, zodat burgers in de ene lidstaat moeilijker en/of later aan de EU-kaders zullen kunnen voldoen dan burgers in de andere lidstaat. Daarbij bestaan er binnen lidstaten ook aanzienlijke verschillen tussen leeftijdsgroepen in termen van onder meer vaccinatiegraad. Hoe verhoudt de verordening zich in dit licht tot het beginsel van non-discriminatie op basis van nationaliteit of leeftijd? Geldt dit niet evenzeer voor «derdelanders», voor wie geldt dat de ene overheid veel beter in staat zal zijn de burgers aan EU-kaders te laten voldoen dan de andere, zo vragen de leden van de SGP-fractie.

Antwoord 68:

Omdat de verordening voorziet in een technisch kader voor een certificaat op basis van een vaccinatie-, test- of een mogelijk herstelbewijs is vaccinatiegraad niet de enige factor die bepaalt of een certificaat kan worden afgegeven. Het kabinet blijft hameren op die meervoudige basis voor een certificaat, juist om die discriminatie tegen te gaan. Indien een persoon (nog) niet kan of wil worden ingeënt, mag dit volgens het kabinet geen belemmering zijn voor het toekennen van een certificaat als aan bijvoorbeeld de voorwaarden voor een testbewijs of mogelijk herstelbewijs wordt voldaan. Het in gebruik nemen van het certificaat wordt niet in de verordening geregeld. Om discriminatie te voorkomen zijn de alternatieven test en herstelcertificaat onderdeel van de verordening. Deze alternatieven zullen bij een eventuele ingebruikname van het Digitaal Groen Certificaat, zowel binnen de EU als mondiaal meegenomen dienen te worden.

In de toelichting van het voorstel wordt herhaald dat het bezit van het vaccinatiecertificaat geen voorwaarde mag zijn voor het vrij verkeer van personen. Bij de vaststelling en toepassing van beperkingen van het vrije verkeer moeten de lidstaten de beginselen van het EU-recht, en met name evenredigheid en non-discriminatie op grond van nationaliteit eerbiedigen. Enkel als daaraan is voldaan kunnen beperkingen, zoals quaran-

taine of het Digitaal Groen Certificaat op basis van vaccinatie, negatieve test of mogelijk herstel, worden opgelegd.

Vraag 69:

De leden van de SGP-fractie lezen dat de Europese Commissie benadrukt dat ongevaccineerde EU-burgers en hun familieleden hun recht op vrij verkeer moeten kunnen blijven uitoefenen, waar nodig met inachtneming van test- of quarantaineverplichtingen. Er mag geen (indirecte) verplichting zijn tot vaccinatie als voorwaarde voor de uitoefening van vrij verkeer van personen. Genoemde leden ondersteunen dit van harte, maar maken zich wel zorgen over de situatie wanneer de vaccinatiegraad hoog is en vaccinatie voor iedereen beschikbaar is. Kan het kabinet garanderen dat ook in een dergelijke situatie, waarin hoogstwaarschijnlijk veel beperkende maatregelen zullen worden opgeheven, het alternatief van een testbewijs in plaats van vaccinatiebewijs zal blijven bestaan? De leden van de SGP-fractie kunnen zich namelijk indenken dat er druk zal ontstaan om vanaf dat moment het certificaat te beperken tot een vaccinatiebewijs, wat veel eenvoudiger is in de uitvoering. Zij horen graag hoe het kabinet hierover denkt.

Antwoord 69:

Behalve dat er mensen zijn die geen vaccin willen, zijn er ook mensen die geen vaccin kunnen krijgen vanwege verschillende redenen. Het kabinet zal zich er daarom altijd voor inzetten dat er alternatieven bestaan voor deze personen, zodat ook zij gebruik kunnen maken van het recht op het vrij verkeer van personen. Het kabinet heeft meermaals toegezegd dat er geen directe noch indirecte vaccinatieplicht zal zijn in Nederland.

Technologische bezwaren

Vraag 70:

Ook zijn de leden van de SGP-fractie bezorgd over de technologische risico's van het Digitaal Groen Certificaat. Zijn de gegevens voldoende beveiligd? Het gaat om zeer gevoelige privéinformatie, waar door EU-overheden inzicht in kan worden geëist. Hoe wordt de databescherming vormgegeven? Hoe verhoudt het certificaat zich tot de AVG? Hoe wordt voorkomen dat actoren, zowel binnen de EU als wat betreft derde mogendheden, onbevoegd toegang krijgen tot deze gevoelige informatie en systemen? Kan bij een systeem dat door maar liefst 27 lidstaten gebruikt wordt in geval van een digitale inbraak nog vastgesteld worden hoe, waar, door wie, met welk doel deze inbraak plaatsvond en welke partij(en) daarvoor aansprakelijk gehouden dienen te worden, zo vragen deze leden. Onder meer uit recente rapportages van Nederlandse inlichtingen- en veiligheidsdiensten blijkt immers dat digitale aanvallen door bijvoorbeeld buitenlandse mogendheden allesbehalve incidenteel zijn.³²

Antwoord 70:

Op Europees niveau worden geen persoonsgegevens centraal opgeslagen. Nederland heeft zich hier van meet af aan ingezet voor het belang van privacy bij de ontwikkeling van een Europese interoperabiliteitsoplossing. Het enige wat Europees wordt bijgehouden is de zogenoemde Public Key Directory (PKD). Dit is een geanonimiseerde sleutel op basis waarvan de echtheid en geldigheid van een certificaat kan worden vastgesteld. Deze sleutels zijn niet tot een individuele persoon te herleiden.

³² Zie onder meer Kamerstuk 29 924, nr. 206.

Daarnaast bepaalt de Verordening dat de nationale autoriteiten die bevoegd zijn om de certificaten uit te geven, als verwerkingsverantwoordelijke in de zin van de AVG worden aangemerkt. Dit betekent dat deze autoriteiten passende maatregelen moeten treffen, bijvoorbeeld wat betreft de beveiliging, toegang of gebruik van de gegevens, om te waarborgen dat de verwerking van persoonsgegevens in overeenstemming met de AVG wordt uitgevoerd, en dat deze autoriteiten daar ook verantwoordelijk voor zijn.

Het kabinet is zich bewust dat de persoonsgegevens die worden verwerkt voor de uitgifte van certificaten gevoelig zijn. De persoonsgegevens die op nationaal niveau worden verwerkt vallen onder de reikwijdte van de AVG. In de AVG is onder meer geregeld dat er voor de beveiliging organisatorische en technische maatregelen moeten worden genomen om persoonsgegevens adequaat te beschermen.

Vraag 71:

«The Royal Society» in Groot-Brittannië heeft twaalf criteria opgesteld inzake de ontwikkeling en het gebruik van «vaccinatiepaspoorten».³³ Daarbij wordt onder meer ingegaan op zaken als databeveiliging. Kan het kabinet toelichten of en hoe het Digitaal Groen Certificaat voldoet aan elk van deze twaalf criteria, zo vragen de leden van de SGP-fractie. Kan het kabinet aangeven of de Europese Commissie überhaupt ethici heeft laten meedenken bij de totstandkoming van de «groene pas»? Welke rol speelden zulke overwegingen binnen de kabinetappreciatie?

Antwoord 71:

Het is het kabinet niet bekend of de Europese Commissie bij het schrijven van het voorstel rekening heeft gehouden met de criteria van The Royal Society. Bij de appreciatie heeft het kabinet, zoals gebruikelijk bij de beoordeling van voorstellen van de Europese Commissie, gekeken naar aspecten als privacy, bevoegdheid, subsidiariteit en proportionaliteit. Daarnaast vindt het kabinet het belangrijk dat het voorstel niet mag leiden tot (indirecte) vaccinatie dwang. Het kabinet acht het ontbreken van een voorschrift in het voorstel ten aanzien van de toepassing van het certificaat positief. Op deze wijze kunnen inzichten over het effect van vaccineren op transmissie van het virus en de ontwikkeling van de epidemiologische situatie in de EU zoveel mogelijk worden meegenomen in de uiteindelijke nationale besluitvorming over de toepassing van de verordening³⁴.

Vraag 72:

Het kabinet werkt zelf aan een «CoronaCheck app». De leden van de SGP-fractie vragen het kabinet om nader toe te lichten of, en zo ja, hoe deze app gekoppeld zal worden aan het Europese digitale certificaat. Voorziet het kabinet hier problemen of risico's in de uitvoering en zo ja, welke?

Antwoord 72:

Op dit moment treft het kabinet de nodige technische voorbereidingen om naast testcertificaten ook vaccinatiecertificaten te ondersteunen in de «CoronaCheck-app». Bij de technische voorbereidingen wordt volledig rekening gehouden met de technische specificaties van de Europese digitale groen certificaat en houdt hierbij rekening met de vereisten uit de AVG. Vooralsnog worden in de technische uitwerking van dit certificaat in

³³ The Royal Society, 14 februari 2021, «Twelve criteria for the development and use of COVID-19 vaccine passports» <https://royalsociety.org/-/media/policy/projects/set-c/set-c-vaccine-passports.pdf?la=en-GB%26hash=A3319C914245F73795AB163AD15E9021>

³⁴ Kamerstukken 22 112 en 25 296, nr. 3068

onze nationale CoronaCheck-app geen problemen of risico's in de uitvoering voorzien.